

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:
BRASSÁNDOR.

Kiadja:
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr.,
egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.

A sablon ellen.

Budapest, december 26.

(K.) Csöndben és észrevétlenül harc folyik az ipartörvény ötvenedik paragrafus körül. A kereskedelmi kormány novellát dolgozott ki, mely ennek a paragrafusnak módosításával nagyon szigorú korlátok közé akarja szorítani a detail-utazást. A novella tervezetét megküldötte az összes kereskedelmi és ipari testületeknek, hogy terjeszszék fel véleményes jelentésüket s a szakvéleményekből most már csinos kis gyűjtemény fekszik a minisztérium asztalán. S ezekben a szenvedélytelen aktákban folyik egyelőre a háborúság.

Sok hasznát fogja-e látni a kereskedelmi kormány ezeknek a szakvéleményeknek? Kétségtelenül nem mind hoz új tanulságokat. S amely fölterjesztések megállnak az elvi helyeslénél vagy az elvi tiltakozásnál, azok ebben a háborúságban nem igen fognak szerepet játszani. Mert hiszen a kereskedelmi kormány eddig is tisztában volt vele, hogy a vidéki kereskedelem egzisztenciális kérdésnek tartja a detail-utazás megszüntetését és az sem volt titok előtte, hogy viszont a detail-utazaték a maguk egzisztenciáját látják fenyegetve minden legkisebb korlátozó intézkedéstől. A két legérdekesebb fél álláspontját, a föltétlen helyeslést és a föltétlen tiltakozást a kereskedelmi kormány idáig is ismerte s nem kellett neki hozzá ugynevezett szakvélemény. A vidéki kereskedelem elég hangosan panaszkolta, hogy tönkre megy, mert a fővárosból és Ausztriából szétözölő utazók már a magánfogyasztóknál is kiszorítják versenyükkel; ezt tehát a kormány nem a szaktestületektől akarta megtudni. Viszont nem kellett hozzá bosszorkányság, hogy a detail-utazaték tiltakozásáról is eleve bizonyos legyen. Az ipartörvény ötvenedik paragrafusában rejlt szabadságot régen eldobták volna ok, ha jó hasznát nem látták volna.

Éppen a két ellentétes álláspont közt kereste és keresi a kormány a méltányos át-

hidalást. A vidéki kereskedelmet akarja a pusztulástól megmenteni azért a detail-utazást sem akarja tönkretenni. Mert amilyen kétség-telen, hogy a vidéki kereskedelem joggal követelheti magának a védelmet, olyan természetes, hogy a maga területén a tisztességes detail-utazás is méltán megvárhatja az állam védelmét. Mikor báró Dániel Ernő csináltott novella-tervezetet az ipartörvény ötvenedik paragrafusának módosításáról, az éppen azért esett kutba, mert csak az egyik irányban volt igazságos, de a másik irányban még méltányos sem volt. Amit ő tervezett, az talán jó lett volna a vidéki kereskedelemnek, de a detail-utazás teljes elfojtásával esetleg egész iparágakat is megölt volna. Az a tervezet tehát nem is diadalmaskodhatott. De Hegedüs Sándor korigálta a hibát s az ő tervezete éppen azért jó, mert nemcsak a vidéki kereskedelemre van tekintettel, hanem azokra az iparágakra is, melyek a detail-utazás megszüntetésével egyszerűen elhalnának. S nem is akarja a detail-utazást megölni, csak vissza akarja szorítani arra a területre, ahol a fejlődő iparnak szolgálatokat tehet s a kereskedelemnek versenyével még sem csinált kárt. Mert a detail-utazás olyanforma, melyet a kereskedelmi fantázia a szükség fölismerésével talált ki s azt egyszerűen sutra dobni bolondság volna. Ellenben, ha nagyon is széles alkalmazásban károsnak bizonyult, vissza kell szorítani szűkebb területre, ahol hasznos lehet, sőt nélkülözhetetlen.

A sok fölterjesztett szakvélemény közül talán legerősebben igazolja a kormányt, nek ez az álláspontját az a fölterjesztés, amely az alkotó műizlésnek követel pardont a sablonnal szemben. Szerencsés ez a distinkció, mert a sablon csakugyan ott hever a kereskedelem piacán, míg a műizlés alkotása rászorult a közvetítő támogatására. A sablon elárad az egész országban s a fogyasztó beleütközik, akárhová lép; de amit az iparos egyéni izlése teremtett, az nincs a

piacra s ha a detail-utazó nem viszi szét az országba, kelendőse a véletlenre van bízva. Pedig talán nem szorul különösebb bizonyításra, hogy a műizlés alkotása mégis csak több a sablonnál. A sablon versenyt tanácsos is korlátok közé szorítani, de hogy a műipar szabadon kínálhassa magát mindenfelé s eljuthasson a magánfogyasztóhoz is, akinek ajtaja elől a sablon bizonyos esetekben visszaparancsolhatja a törvény: ez nemcsak ipari és kereskedelmi érdek, ez még kulturális szükség is. Mert kulturális szempontból sem közömbös, hogy a fogyasztó közönség becsülni tanulja a műizlés alkotását és megismerje a különbséget műizlés és sablon között. Vagy nem hoznak-e még áldozatokat is a műizlés terjesztésére? És nincs-e minden kulturállamnak programjában a műizlés fejlesztése? Már pedig száz iskolánál többet használhat ezen a téren a detail-utazás, mely fölkeresi a fogyasztót és a maga érdekében is barátokat iparkodik szerezni a műizlés alkotásainak. Az iskolát nem mindenki keresi föl, de a detail-utazó mindenhová eljut. Igaz, hogy éppen ez a panaszok lényege. Nagyon is eljutott mindenhová, oda is, ahol már csak kárt csinált. De hát ezt lehet korlátozni, sőt mielőtt a törvény kicsavarja kezéből a sablon-ipar propagálásának lehetőségét, már korlátozta is. Mert akkor a detail-utazás csak a műipart fogja szabadon terjeszthetni s ez nem korlátozni való hivatás, hanem még a hóna alá is kellene tán nyulni.

Ha majd a kereskedelmi kormány hozzáfog a sok szakvélemény rostálásához, ennek a distinkciónak pardont kérünk. Mert amikor a sablon ellen száll sikra, maga is elüt a sablontól. S ha már kereskedelmi testületek fordulnak azzal a kéréssel a kormányhoz, hogy a műizlés alkotásait szabadítsa fel minden korlátozó intézkedéstől, annak örülni illik. Mert a kereskedelmet rendszerint jobban érdekelte a sablon, melynek megvan a maga nagy közönsége, mint az a műizléssel alkotott portéka, melynek még előbb hódítani

T Á R C A.

Racine a Nemzeti Színházban.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: *Ivánfi Jenő.*

*Racine Britannicus*ának első előadása a Nemzeti Színházban véletlenül arra a napra esett, melyen a párisi szubvencionált színházak a költő születésének évfordulóját ünnepelték *Plaideurs*rel, *Andromaque*kal és *Britannicus*szal.

A budapesti előadás dátumát tendencióznak gondolta *Jules Claretie*, a Théâtre Français igazgatója és ebből az alkalomból levelet intézett hozzám, amelyben a többek között azt mondja: „Igen boldogok tesz az az értesülés, hogy *Racine Magyarországon egy napon ünneplik Franciaországgal* és ha sokoldalú elfoglaltságom — így év végén — nem késleltet, úgy örömmel írtam volna tárcát *Britannicus*ról valamelyik budapesti lapba.”

A levél *Britannicus*ra vonatkozó sok érdekes adatot tartalmaz. A darabot a Théâtre Françaisban — nem számítva a Hotel de Bourgogne előadásait — összesen *hét*száznyolcszor adták. Legtöbbször — 169-szer — XV. Lajos uralkodásának éveiben és legkevesebbször a nagy forradalom idején, mikor 1789-től 1793-ig csak *nyolc* előadást ért. Azután az előadások száma megint emelkedik és 4—5 éves időközökben 80—100 között váltakozik, míg a francia-német

háboru esztendejében ismét leszáll. De az újra bekövetkezett normális politikai viszonyokkal — dacára a megváltozott irodalmi izlésnek — újra domináló helyet foglal el a Comédie Française repertoírjában. Végül megemlíti *Claretie*, hogy a francia színpad nagy tragikusai között *Lekain* és *Talma* még teljesen a XIV. Lajos korának szellemében játszották *Nero*t, míg *Mouret-Sully* az ő művészi lényének egészen új, sajátos jellegével ruházta föl.

Mikor a mi premierünk után válaszolnom kellett *Jules Claretie* levelére, megvallom, nagy zavarban voltam.

Miként adjak számot az előadás eredményéről? Elmondjam azt, hogy kritikáink némelyike hogyan ítélte meg *Racine*t? Elmondjam, hogy a darabot értéktelennek mondják, mert nem találtak benne sem hőst, sem cselekményt? hogy egyik műbírálnék pláne számon kérte *Racine*től azt a viszonyt, amely *Suetonius* szerint *Nero* és anyja között volt és amelyet kételkedve utasított vissza nemcsak *Nero* romlott udvara, de az utána következő minden idők erkölcsi józansága? — Elmondjam, hogy *Britannicus* helyett az egyik *Athalie*t, a másik *Corneille* Cidjét, a harmadik meg éppen *Shakespeare Athéni Timonját* követelte a Nemzeti Színháztól? Hiszen éppen annyi joggal követelhetnék volna *Britannicus*us, *Athalie*, vagy a *Cid* helyett *H. Richardot*, az *Orléans*i szűzét, vagy *Poirier ur vejét* — *Athéni Timon* helyett.

Nem akarok védelmére kelni *Racine* költészetének. Évszázadok kritikai harcra zajlott le

már a francia klasszikusok fölött, akik kitesztelt, megnevesedett művészi formákat juttattak diadalra, amelyekről kárhordató ítéletet mondani ma annyi, mint eldobni a renaissance egész litteraturáját és művészetét. De nem hiszem, hogy művelt elme ne tekintene gyönyörűséggel egy olyan korszak költészetébe, amely az emberiség legnagyobb századai egyikének történetébe, szellemébe világít vissza.

Ez a szempont vezette a Nemzeti Színházat, mikor *Britannicus* előadását elhatározta és azoknak, akik lelkes rajongással üdvözölnek nálunk minden idegen művészeti áramlatot, akik minden aggodalom nélkül szabadítják bele közönségüket a legalantasabb, legperverzebb irodalmi divatok hóborzába, azoknak nincsen joguk ahhoz, hogy kétségbe vonják *Racine Britannicus*ának jogosultságát egy olyan színpadon, amelynek művészeti és irodalmi kötelezettségei vannak.

És hadd szóljak röviden néhány szót a saját védelmemre. Nem kérem senkitől számon sem az ítéletét, sem a meggyőződését, csak — igazságot akarok.

*Britannicus*st én fordítottam.

A bírálók egy része elítéli a fordítást részben azért, mert nem ragaszkodtam az eredeti versformához, részben azért, hogy „kiforgattam” az eredeti értelmét.

Nem tudom, miként lehet egy irodalmi műremek fordításának hűségét megítélni a színpadról való egyszeri hallás után. Ilyen impresszió alapján végleges ítéletet mondani — nyilvánosan

kell közönséget. A sablon: üzlet volt, ez a portéka: kockázat, S nem szabad a kereskedelmet elriasztani tőle, ha az üzlet mellett kockázatra is akar vállalkozni, ha a sablon mellett a műzést is terjeszteni akarja. Am hadd dolgozzék itt korlátlanul a detail-utazás, mert itt nem sérti a vidéki kereskedelem érdekeit, hanem nagy ipari és kulturális célokat szolgál...

BELFÖLD.

Az új osztrák miniszterelnök Budapesten. *Wittek* lovag, az osztrák minisztertanács vezetője vasárnap reggel csakugyan megérkezett a magyar fővárosba és még aznap délután hazautazott. *Wittek* lovag a délelőtti folyamán fölkereste Széll Kálmánt a miniszterelnöki palotában s vele hosszabb ideig tárgyalt a monarchia két államát közösen érdeklő kérdésekről. A két miniszterelnök megállapodott abban, hogy az átutalási eljárás életbeletétele január elsején teljes hatályval megtörténik. Az erre vonatkozó rendeletek még e hét folyamán kiadandó Ausztriában a 14. §-ra való hivatkozással, s így természetesen élesnek mindazok az intézkedések, amelyekre a magyar kormány készülődött az esetre, ha Ausztriában még a 14. §. utján sem léptetnék életbe az átutalási eljárást. Magyar részről Lukács László pénzügyminiszter utasításai az eljárás módjaira nézve szintén e hét folyamán lépnek érvénybe. *Wittek* lovag megállapodott Széll Kálmánnal a kvóta-ügyben a királynak teendő előterjesztésre nézve is. A királyi döntés, mint már jelentettük, 34-40% arányban azután történik, ahogy a delegáció a közös költségvetési indemnitást elintézi.

A magyar delegáció Bécsben. A magyar delegáció holnap délután 3 órakor teljes ülést tart, amelyen a közös kormány nevében *Kállay* Béni közös pénzügyminiszter előterjesztést tesz a négy hónapi indemnitásról. E végből *Széll* Kálmán miniszterelnök, *Lukács* László pénzügyminiszter és báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter szerdán reggel a magyar delegáció tagjaival Bécsbe utaznak. A magyar delegáció egyesült négyesbizottsága Bécsben már holnap délután 4 órakor — a delegáció teljes ülése után ülést tart, amikor is *Mannich* Aurél előadó az indemnitásról szóló előadói jelentését fogja előterjeszteni. Tervebe van véve, hogy a magyar delegáció, a négyesbizottság ülése után nyomban 5 órakor teljes ülést fog tartani, amelyen már tárgyalni fogják az indemnitást. A következő napon, folyó hó 28-án azután érdemleges határozathozatal végett a harmadik teljes ülést tartják meg. A magyar delegáció tárgyalásai ezután semmiesetre sem fognak december 29-én túl terjedni.

A közös pástorlevél és a görög katolikus püspökök. Élénk feltűnést keltett, hogy a görög

legalább is annyira könnyelmű eljárás, mint az, hogy én Racine e két sorát:

Du moins, si je ne sais le secret de lui plaire,
Je suis l'art de punir un rival téméraire.

így fordítottam:

Ha ismeretlen nekem a titok
Melylyel az ő szívéhez juthatok,
Jól ismerem, hidd el, nincs benne kétség,
A vakmerő vetélytárs büntetését.

Hogy nem ragaszkodtam az eredeti forma alexandrinusaihoz?

A fordítás első sorban a szinpad számára készült. Nem képzelem, hogy egy 5 felvonásos tragédia, amelyet csupa rimes alexandrinusokban beszélnek végig, a mi közönségünknek idegen-szerű ne legyen. És ebben a meggyőződésemben ugyancsak megerősített az a tapasztalat, melyet akkor szereztem, mikor a *Cornelle* Cid-ét néhány év előtt Kolozsvárott eljátszottam a Radó Antal fordításában, aki megtartotta a francia alexandrinusokat. A mi fülünknek a lehető legtermészetesebb versforma a szinpadon még is csak a jambus.

Mikor Britannicus fordítására elhatároztam magamat, nem vezetett semmi más érdek, mint a péma iránt való szeretet és az egyszerű becsűgy, hogy magyar szinpadon, magyar közönségnek világos, érthető és élvezhető legyen Racine tragédiája. Nem engedtem meg tehát senkinek sem azt a gyanúsítást, hogy munkámban fölületesen vagy — *könnyelműen* jártam el. Te-sék a fordításról ítéletet mondani majd akkor, ha ki lesz nyomtatva. Nyugodtan várom azok ítéletét, akik elfogulatlanul tudnak bíraskodni.

katolikus püspöki kar a magyarországi latin szerzetesi püspökök minap kiadott közös pástorlevélét nem írta alá. Ezt a dolgot több lap úgy kommentálta, hogy a görög katolikus főpapok a pástorlevél aláírásától annak hazafias hangja miatt tartózkodtak. A legilletékesebb egyházi forrásból vett értesülés alapján most azt jelentik, hogy a görög katolikus egyházfők azért nem írták alá a pástorlevélet, mert az reájuk nem vonatkozik. A közös pástorlevél a magyar jubileum alkalmából adódott ki; már pedig a görög-katolikusok a kereszténységet nem Szent-István király idejében vették föl. A görög szertartású püspökök előzetesen ismerték a körlevél tartalmát, de csak helyeslő tudomásul vehették. Most készülnek azonban a római katolikus egyházzal kötött ama 200 éves fordulójának megünnepelésére, amely alkalommal a görög-katolikus egyházfejedelmek adnak ki közös pástorlevelet, s ezt viszont a latin szertartású püspökök nem fogják aláírni.

A jászberényi polgármester ügye. Jász-Nagykun-Szolnok megye utolsó közgyűlésén nagy vitára készülődtek azok, akik nem szívesen látták *Almásy* Gézát távozni a főispáni székből. Az alkalmat reá *Török* Aladár jászberényi polgármester felfüggesztése adta, amely az ő vélekedésük szerint politikai üldözés volt. *Lippich* Gusztáv főispán nem volt jelen az ülésen és erre való tekintettel ezuttal néhány csöndes felszólalással tustek a dolgon, de a volt főispán és a letűnt rendszer hívei kilátásba helyezték az ügy újabb feszegetését a legközelebbi közgyűlésre.

A vármegyei közgyűlésen egyébként *Bagossy* Károly alispán elnököt. Alighogy felolvasták az alispáni érvényes jelentést, felállt *Horthy* István megvebizottsági tag, ki gróf *Szapáry* Gyula jóindulattól főrendiházi tag is és szóba hozta a jászberényi polgármester ügyét.

Ő elővasta, ugymond, az alispáni jelentést, de abban semmi olyan kifogás nincs *Jászberény* ellen, ami *Török* Aladár felfüggesztését megokolná. A különböző jelenségekben azt következtetik, hogy itt politikai üldözés játszik közre. Sajnálja, hogy nincs jelen a főispán, aki ez iránt felvilágosítást adhatna. Az eset mindazáltal oly fontos, hogy azonnal némi tájékoztatást kíván felele, azért el nem hallgathatja a következő kérdéseket: mi ok volt *Török* Aladár felfüggesztésére? Nincs-e politikai háttere a felfüggesztésnek és ha van, amint ő is hiszi, hogy van, melyik magas állás, a megyén kívül álló politikus kívánására történt a felfüggesztés? Végül, ha a főispán fejelemi határozata jogerőssé válik, ki fogja ez ügyben a vizsgálatot teljesíteni?

Bagossy alispán kijelenti a következőket: Nem tudja, hogy *Török* felfüggesztése miért történt. A felfüggesztés a főispán joga; ebbe ő nem avatkozhatik. Ami pedig a felfüggesztésnél a magasabb politikai befolyás érvényesülését illeti, ez iránt csak a főispán tudna nyilatkozatot tenni.

Simon Ferenc jászberényi ref. lelkész: Nem érzi hivatottnak magát arra, hogy védelmére keljen akár a kormányelnöknek, akár a főispánnak, akiket *Horthy* István köveve és közvetlenül azzal a váddal illetett, hogy politikailag üldöznek egy köztisztviselőt. Csak csodálatosnak tartja, hogy *Horthy* István főrendiházi tag ur jogerőre nem támadt fel akkor, amikor az elmúlt korszak alatt *Jászberényben* napirenden voltak a politikai üldözések. Ha *Horthy* elővasta az alispán negyedéves jelentését, abban meg kellett volna találnia az okokat, amelyek a jászberényi polgármester felfüggesztését igazolják.

Gróf *Almásy* Imre: Szintén azon a nézetem van, hogy a jászberényi polgármester felfüggesztésénél politikai üldözés jelenségei látszanak fenforogni. Minthogy azonban a főispán nincs jelen, más pedig e kérdésben teljes felvilágosítást nem adhat, az ügy végleges méltatásába nem bocsátkozik, hanem bevárja azt az időt, amikor a főispán eljőhet a megyegyűlésre.

Ezzel a jászberényi dolgok feletti vita befejeződött. A közgyűlés többi tárgya a rendes módon nyert elintézését. A megvebizottsági tagok egy részénél, akik az új kormányzati rendszer őszinte hívei, nagy megütözést keltett, — jegyzi meg a Pol. Ért. jászberényi távirata — hogy *Bagossy* Károly alispán olyan erélytelen módon viselkedett a főispán ellen intézett támadásokkal szemben. Pedig ha valaki, úgy az alispán tudhatná legjobban, hogy *Török* Aladár esetében politikai üldözésről szó sincsen, ellenkezőleg. annyi veszeztelés terheli a jászberényi polgármestert, hogy felfüggesztését nemcsak elmozdítás, hanem valószínűleg a büntető bíróság beavatkozása is fogja követni.

KÜLFÖLD.

A háboru.

London, december 26.

Politikai körökben bizonyosra veszik, hogy a *Delagoa* öböl kérdése legközelebb dűlőre jut. Anglia nem hajlandó tűrni, hogy a nevezett öblön át továbbra is önkéntesek és hadiszerek szállítottassanak a boer táborokba. A portugál hivatalok a boerokkal fraternizálnak és pénzért mindenben elősegítik a hadidugáruk becsempészését. Másrészt a boerok a portugál terület inváziójával fenyegetődznek. Ily körülmények között Angliának nem marad más hátra, mint az öblöt elfoglalni, illetve a háboru idejére okkupálni. Ezt annál is inkább megteheti, minthogy Anglia, Németország és Portugál között titkos egyezmény áll fenn, mely szerint az előbbi két hatalom alkalmas időben átveszi a nyugot-afrikai portugál birtokok adminisztrációját. Anglia a *Delagoa*-öböl megszállása esetén Zanzibarban fog Németországnak kárpótlást nyújtani. Az is hallatszik, hogy a boerok az angolokat megelőzendő már a legközelebb betörnek a portugál területre, mire az angol hadihajók *Lourengo-Marquezt* azonnal bombáznai fogják.

Brüsszel, december 25.

A transvaali követség kijelenti, hogy a boerok azonnal betörnek portugál területre, mihelyt Angolország el akarja foglalni a *Delagoa*-öblöt.

London, december 26.

A *Reuter*-ügynökség jelenti Pretoriából e hónap 17-ről: *Joubert* tábornok meggyógyult és visszatért a sereghöz.

Ugyanaz az ügynökség jelenti Fokvárosból e hónap 19-ről: Az a jelentés, hogy a boerok vizhiány miatt elhagyták *Stormberget*, nem nyer megerősítést. *Gatarré* tábornok csapatainak lovai közt és a *De Arban* levő lovak közt ragadós szembetegség lépett fel. Azonkívül *dysentheria* is mutatkozik, különösen *Modder-Riverben*.

A chieveleyi táborból e hó 19-éről jelentik: Az angol hadőgyök délelőtti teljesen szétrombolták a colensoi orszagut hidját. Fokvárosból e hó 20-áról érkezett jelentés szerint több hadi tudósító a *Modderfolyó* mellől visszatért Fokvárosba, ami megerősíti azt a nézetet, hogy *Methuen* tábornok mostanában nem szándékozik elnyomulni. A *Reuter*-ügynökség jelenti *Dwlanből* e hó 19-éről: A „*Regina*” norvég bárkát, amely *Javából* vasutépítésre szánt gerendákkal és talpakkal megrakodva érkezett, a *Delagoa*-öböl közelében a *Forte angol hadihajó* elfoglalta és *Durbánba* kísérte.

New York, december 26.

A *New York Journal Krügernek* az amerikai nemzethez intézett levelét közli, melyben *Krüger* üdvözlő *Mac Kinley* elnököt és Amerika népét és kijelenti, hogy ő mindig kész magát valasztott bírósági ítéletnek alávetni, de Anglia ezt mindig megtagadta.

Mégis — ugymond a levél — háborura kényszerítettek bennünket és Anglia sok ezer katonát küldött Dél-Afrikába egész határainkig azzal a be nem vallott szándékkal, hogy kényszerítsen bennünket mindazt megtenni, amiről azt hitte, hogy joga van ránk róni. A nagy amerikai nemzet, melynek vagy száz év előtt ugyanazon angol nemzet ellen kellett harcolnia, hogy szabadságát fönntartsa, bizonyára nem fogja megtagadni rokonszenvét a kis testvérköztestársaságtól a hatalmas birodalom ellen vívott harcban, melyben az tulajdonát és függetlenségét védi.

London, december 26.

A *Daily Telegraph*-nak jelenti a *Chieveley* mellett lévő angol táborból e hó 19-iki kelettel: Tüzérségünk ma két óra hosszat *lydit-gránátokkal* lövöldözte a boerok *Colenso* mellett lévő sáncait és földm. veit. A kocsiaton lévő hidat elpusztítottuk, úgy, hogy azoknak a boeroknak, akik kocsijaikkal és ágyuikkal a folyó innenső partján állanak, bajos lesz átjutni a túlsó partra. A *Times* szerint a kormány nem tartja *Chieveleynek*, hogy *Indiából* újabb európai csapatokat kérjen, ha csak újabb, előre nem látott nehézségek nem támadnak. *Demeillon* boer parancsnok, akik elfogt k, kiszabadult fogságából.

A *Reuter*-ügynökségnek jelenti *Pietermaritzburgból* 20-iki kelettel: *Ladysmithből* heliográfal a következő jelentést küldte ide: *Buller* tábornok sikertelen colensoi támadásának a híret itt nyugodtan fogadták. Mindenki bizik benne, hogy a fősza-badítás csak rövid késedelmet szenvedett és hogy a helyőrség képes akármeddig kitartani.

Ugyanennek az ügynökségnek jelentik Fokvárosból, hogy a boerok lovai között influenzaszerű járvány lépett föl.

London, december 26.

A Reuter-ügypöcségnek jelentik Lourenço-Marquezból 18-iki kelettel: A boerok colensoi táborából jelenti egy hivatalos távirat 16-iki kelettel: Tegnap hajnalban ideérkezett Pretorius tüzérszáz, akit már régen vártak és azt jelentette, hogy Buller hadoszlopai a Tugela-folyónál lévő hadállások felé tartanak. A centrum nagy tömeg gyalogságból állott, a szárnyakon két-két üteg haladt, amelyeket lovasság fedezett. Tüzérségünk hallgatott, hogy el ne árulja állását. Mikor két angol üteg puskalövésnyire ért, a mieink megkezdték a lövöldözést, amelynek megsemmisítő hatása volt. Erre a boer tüzérség is közbelépett és az ellenség, amely azt hitte, hogy átkelhet a Tugela folyón, zavarba hozta. Az alatt az ellenség megtámadta déli hadállásunkat, Mauser-fegyvereink tüzelése azonban olyan borzasztó hatású volt, hogy a támadás megtört, mint az erejét vesztett hullám. Az angolok erre, a halottak és sebesültek egész sorát hagyva hátra, még egyszer előrenyomultak, de megint vissza kellett vonulniok számos halott hátrahagyásával. Az angolok lovas tüzérsége egész a folyó széléig nyomult előre, de Ermelo kommandója oly gyilkos lövöldözéssel támadt rá, hogy az angoloknak fel kellett adniok a két üteget. Kétszer akartak az angolok lovakat odahozni, hogy az ágyukat elvigyék. Első ízben sikerült is a lovakat az egyik ágyú elé befogni, de a második kísérletnél az embereket és a lovakat egyaránt leterítették golyóink. Erre az angolok visszavonultak táborukba, miközben shrapnellrel lövöldöztek a hidra, hogy megakadályozzák bennünket az ágyúk elvitelében. Hanem azért később mégis sikerült 9 ágyút zsákmányul ejtenünk. *Botha és Trichart* tábornokok mindig a legveszedelmesebb pontokon állottak. A halott és sebesült angolokat kilenc ambulancia szállította el a csatatérről. A csatáról több *mérföldnyire halottakkal és sebesültekkel volt borítva.* Az angolok veresége megsemmisítő.

London, december 26.

A Times jelenti Modder-Riverből e hó 18-dikéről: Egy kis rendőresapat tartja Kaurmant a boerok ismételt támadásai ellenére is. Mafeking mellett úgy látszik sok veszteséget szenvedtek az ostromlók. Az ostrom gyengült. Híre jár, hogy Orange szabadállam a kormány székhelyét Bloemfonteinből Vynburgba szándékozik áttenni, mert Bloemfontein sem megerősítve nincs, sem nem képes a védelemre.

London, december 26.

A Reuter-ügypöcségnek jelentik Chieveleyből: A Colenso mellett és a Tugela folyó tulsó partján lévő boer hadállásokat az angolok december 20-án is bombázták néhány órahosszat lydit-gránáttal. A boerok nem feleltek.

London, december 26.

Nagy aggodalommal várják a híreket *Lady-smith*-ből, mert már a múlt héten híre járt, hogy *Lady-smith* elesett. Ezzel szemben újabb hírek azt jelentették, hogy *White* tábornok serege még tartja magát, sőt az ostromlókak még sokáig fognak védekezhetni. Ez az utóbbi hír *Pietermaritzburg*-ból jött december 20-iki kelettel. Három nappal később jelentették *Lady-smith*-ből, hogy öt katonai betegség következtében meghalt. Ebből szintén azt következtetik, hogy a város még *White* kezén van.

London, december 26.

Fokvárosból tegnap kelettel érkezett hivatalos jelentés a következőket mondja: A Modder folyó mellett a helyzet változatlan. *Methuen* tábornok hadállása jól el van sáncolva. Gatacre tábornok jelenti, hogy 150 főnyi rendőrség megszállta *Dordrecht*-et és hogy a boerok visszavonultak.

London, december 26.

A hadügyi hivatal a következő táviratot közli *Pietermaritzburg*-ból e hó 24-éről: E hó 22-én *Lady-smith* mellett ütközet volt, melyben öt tiszt megsebesült és az altisztek és a legénység közül kilencen elestek és tizen megsebesültek.

Lourenço-Marquez, december 24.

A Pretoriában lévő angol altalálókak, akik továbbra is a városban akarnak maradni, december 20-ig új kérvényt kellett benyújtani a hatóságoknál.

Malta, december 24.

K. tábornok ideérkezett és azonnal tovább utazott Gibraltarra.

Pétórvár, december 26.

A Vörös-Kereszt-egyesületnek az orosz-német-alföldi segélybizottság által felszerelt osztálya Berlinen és Nápollyon át Transvaalba utazott. Az e célra rendezett gyűjtés 100,000 rubelnél többet eredményezett.

Athén, december 26.

Kétszázötvenkét kiszolgált altiszt és közkatona jelentkezett az angol hadügyi kormánynál, hogy önkénteseknek lépnek be az angol harcoló seregbe, hálából azért, hogy Anglia fölszabadította Görögországot.

HIREK.

Budapest, december 26.

— EUDAPESTI NAPLÓ. December 31-én új előfizető és nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatásuk a megújításról idejékorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hírek. A király ma este Wallsebből visszatért Bécsbe. — Keresztély dan király ma délelőtt Münchenben át Gmundenből hazautazott Koppenhágába. — Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter tegnap Bécsbe érkezett. — *Wlassics* Gyula vas- és közoktatásügyi miniszter e héten nem tart kihallgatást. — *Dessoffy* Sándor csanádi püspököt, hír szerint, a jövő esztendő első napjaiban bíborossá nevezik ki.

— Újév a királyi palotában. Az 6. cs. és kir. felségének szánt újévi üdvözlőlevelet gróf *Apponyi* Lajos magyarországi udvarnagynak és neje f. é. december hó 31-én este 8-10 óra között veszik át a budai királyi várpalotában.

— Munkácsy Mihály állapota. A külföldi lapokban legutóbb sok téves közlemény jelent meg *Munkácsy* Mihály állapotáról. Éppen ma is azt jelenti a *Newyork Herald* párisi kiadása, hogy bonni távirata szerint *Munkácsy* Mihály betegsége oly válságosra fordult, hogy a nejét sem ismeri meg. Ereje rohamosan hanyatlak és környezete a legrosszabbra van elkészülve. E hírbőlre biztató cefolata az a levél, amelyet nagy hazakülfának neje december 22-ikén *Falk* Miksához intézett. A levél így szól:

„Sajnos, lehetetlen azt a sok valótlán hírt ellenőriznem és megcáfolnom, amely drága lériem, a szegény mester állapotáról az egész világon kering. De azok, akik a drága betegot szeretik, óhajítják, hogy legalább hazájában pontosan ismerjék állapotát. Az a valóság, hogy férjem három hónap óta nyugodtabb, apathiába merült. Nemesak engem ismer meg, de egyik rokonát, aki tíz nap előtt meglátogatta, nevén szólította és kikísérte a kocsijáig a nélkül, hogy botját igénybe vette volna. Ez öröndetes mozzanattal szemben olyan tények állanak, amelyek mély fájdalommal töltönek el bennünket. Bár elég jó szinben van, bár kedélye nem oly nyomott, mint azelőtt, mégis minden iránt, ami körülötte történik, közönyös és beszéde csak nehezen érthető. Ez a való helyzet.”

— Pör Eismarck emlékiratát miatt. A *Neues Wiener Tagblatt* megbízható értesülés alapján közli, hogy a megboldogult Bismarck herceg két fia beállította a volt birodalmi kancellár emlékiratainak további megjelenését. Éppen most kellett volna a sajtót elhagynia a harmadik kötetnek, amely magában foglalja Bismarck elbocsátásának és Vilmos császárral való konfliktusának történetét. A betiltásnak az az oka, hogy Bismarck herceg fia el akarták kerülni éppen ennek a résznek a közlését, mert az kellemetlenül érintené a császárt. A stuttgarti *Cotta*-kiadó cég, amely annak idején millió márkán vásárolta meg az emlékiratok kiadási jogát, a betiltás által nagy veszteséget szenved s már meg is indította a pört *Bismarck* Herbert herceg és gróf *Bismarck* Vilmos ellen. Az ügy annál bonyolódottabb, mert viszont angol és francia kiadók, akik a *Cotta*-cégtől megszerezték a fordítás jogát, ezen keresik a kárukat.

— Új iskolavizsgálatok. A budapesti tudományegyetem orvosi karán tegnap fejezték be az iskolavizsgálatok középiskolai egészségügyi tanári képesítő vizsgálatokat, amelyek három bétig tartottak. Képesítést nyertek a következő orvosstudorok: *Alexy* János (gyakorló orvos) Lőcsé, *Arányi* Zsigmond (a Sz. Lukács-fürdő orvos) Budapest, *Egressy* Lajos (kórházi gyakornok) Budapest, *Farkas* Miksa (kórházi gyakornok) Budapest, *Fodor* Oszkár (gyakorló orvos) Budapest, *Jakab* László (gyakorló orvos) Budapest, *Karcsay* Sándor (honvéd főorvos) Budapest, *Kassay* Jenő (kórházi segédorvos) Budapest, *Márkus* Soma (klinikai gyakornok) Budapest, *Mo-*

sánszky Jenő (gyakorló orvos) Kassa, *Pálka* Géza (műtőbendő) Budapest, *Sidlauer* Jenő (kórházi gyakornok) Budapest, *Skrliecz* Mihály (tanárszögéd) Budapest, *Svitzer* Hugó (kórházi gyakornok) Budapest, *Sachlender* Ferenc (ezredorvos) Budapest, *Tuisek* Géza (gyakorló orvos) Brassó.

— A magyar tengerpart. A *Hegyi* Jenő szerkesztésében megjelenő *Magyar Tengerpart*, mely valósággal missziót teljesít Fiumében, napilappá alakult át. Az új napilap közéletünk több kitűnőségét szolgáltatja meg első, (karácsonyi) számában a fumei kérdésről. *Hegedüs* Sándor kereskedelmi miniszter a következő sorokban felelt:

Fiume dala.

„Szép is vagyok, jó is vagyok,
Csak egy kicsit hamis vagyok.”

Feljegyezte
Hegedüs Sándor.

Vérsi József, az Ujságírók-Egyesületének elnöke, a *Budapesti Napló* főszerkesztője ezt írja:

Keves Barátom!

Nagy fába vágod a fejszedet. Napilapot csinálni; én tudom, milyen nehéz ez. De teremteni napilapot, ennél alig van nehezebb dolog a világon. S te belefogsz ebbe a legnehezebb feladatba. Adjon neked a magyarok istene sikert, mennél nagyobbat. Mert minden szempontból nézve hazafias a te vállalkozásod. Az érzsnek és az értelemnek hidját építet meg te Fiume és az anyarszág között. Ha alemi fog ez a hid szilárdul, szatad lesz a közlekedés minden időkre a kölcsönös rokonszeny és a kölcsönös megértés számára. Eddig bizony sokszor szakadt meg ez a kettős kapcsolat. Fiumének nem volt tolmácsa minálunk, nekünk sem volt tolmácsunk Fiuménél. A fumeiek Triest utján hallottak felőlünk, mi a legtöbbször Z gráb utján ő felőlük. Tessék aztán egymást megszeretni, egymást megérteni! Más-képp lesz ezután, ha megszületik a naponta megjelenő „Magyar Tengerpart”. Annak a hasab-jairól megkapja Fiume a mi igazságunkat s mi viszont Fiuménak az igazságát. Olyan lesz a te lapod, amit Bismarck egyszer — magáról szólva — „*Erlicher Makler*”-nek nevezett. Igénis önzetlen és becsületes közvelítésre van itt szükség. Akkor megszárdulnak ismét az utóbb meglazult kötételek s új gyökereket bocsát a szivekbe a régi szeretet. Ezt várjuk mi tőled és lapodtól. Isten veled.

Vérsi József.

Rákosi Jenő, az *Oithon* elnöke hosszabb fejtegetés után ezeket írja:

Szeretném, ugymond, a jó fumeieknek a fülükbe kiáltni: de te fabula narratur. Végig tekintetnek az ausztriai, a dalmát partokon. Az olasz nyelv uralma a históriák. Már Triest utcain is verkeznek a szlovén, pedig Triest nagy város. Es Fiumében a — magyar nyelvet tapossak le az utcán. Olyan ostoba nem lehet senki, olyannak csak tettetelt magát, hogy Fiumében az olasz nyelvet a — magyartól feltse. Fiume, ha csakugyan drága neki az olasztsága (most már t. i. ezt is kétségbe kell vonnom), csak a Szent-István palástába kapaszkodva, mentheti azt meg magának. A földig alázó dolog, hogy ha fumei emberrel beszélni akarok és se horvátul, se olaszul nem tudok, beszélnem kell vele — némétül.

Mi közöm nekem és mi köze neki a — németekhez? Kicsodánk-micsodánk nekünk a német? Fiuménk Magyarorszaghoz tartozandósága nem azt jelenti, hogy Fiumét el kell magyarosítani — ezt senki sem akarja, de bárki hiába is akarná, — hanem jelenti azt, hogy a fumei ember műveltségéhez tartozik magyarul is tudni. Hogy a fumei értelmiség közvetítő nyelve olyan értelemben, ahogy ma a német, ezentul a magyar legyen. Hogy Magyarország dolgaról ne bécsi újságokból, hanem közvetlenül magyar újságokból vegye értesülését és benyomásait. Amíg ez nem lesz, addig köd és ábránd marad a kölcsönös érzelmi, prekariás, szóhatéka a viszonyunk, mert csak anny, mintha hallomásból ismernők egymást. Ez én előttem a fumei kérdés.

— A szerb hadügyminiszter temetése. Belgrádból táviratozzák, hogy ma ment végbe *Vukovic* szerb hadügyminiszter temetése. Államköltségen, nagy pompával és katonai díszszel rendezték. *Sándor* királyt *Milan* király képviselte a temetésen. A miniszterelnök mondott búcsuzató beszédet, kiemelve az elhunyt miniszter érdemeit. *Vukovic* hadügyminiszter a külföldön halt meg, ahol a szerb hadsereg részére rendelt fegyvereket és ágyukat vizsgálta meg. *Berlin*-ből a hadügyminiszter pénteken *Vics* ezredes és *Radolovic* kapitány társaságában Bécsbe utazott, hogy az odaérkező *Sándor* királyt fogadja. Már Bécs közelében járt a vonat, amikor *Vukovic* hirtelen rosszul lett és mielőtt segítségére lehetett volna, eszméletlenül a földre esett. Amikor a két tiszt fölemelte, remüllettel látták, hogy holttestet tartanak kezükben. A hadügyminisztert hirtelen szívizéhlhűdés ölte meg. Csak 55 éves volt.

— A nyugoti pályaudvar kibővítése ellen karácsony első napján a Lipót- és Terézváros érdekelte házulajdonosai nagyobb értekezletet tartottak, me-

Andrényi bor-pincéjében

Budapest, Váci-körút 46. sz. alatt
Kitűnő borok kaphatók: palackokban, utcán át és poharanként kimérve. Megrendelések házhoz szállítatnak.

ARJEGYZÉK kiváratra küldetk.

lyen elhatározást, hogy a nyugati pályaudvarnak a jövő évben szándékolt kibővítése ellen állást foglalnak. Elhatározták a végből, hogy a képviselőházhoz és a kormányhoz feliratot írtnek, melyben kérik fogják a pályaudvar áthelyezését, egyrészt azért, mert ez az egész környék lakosságára egészségi szempontból ártalmas, másrészt a két nevezett kerületet fejlődésében teljesen meggátolja.

— **Karácsonyfa.** A negyvennyolcas honvédek szombat este ünnepelték meg a karácsonyt a honvédműhelyben, hol *Szentimrey* Kálmán parancsnok osztotta ki az ajándékokat.

A *Klotild szeretetkő*ben 25-én délután 4 órakor tartották a karácsonyfa ünnepét. Az árvákhoz *Balics* Gyergely hitoktató mondott beszédet. *Emich* Gusztáv második hálára, hazaszeretetre és édes fővárosunk szeretetére buzdította a növendékeket. A növendékek nevében egy kis árva mondott köszönetet. Az ünnepen az egyesület tagjai közül jelen voltak: *Emich* Gusztáv, *Tirsel* János, *Csetei* Hercegh Péterné, *Holeting* Károlyné, Nagy Gábor miniszteri tanácsos stb.

A *székesszék* városi magyar árvaházban rendezett karácsonyfa-ünnepen *Rostaházy* Kálmán, krisztinavárosi plébános intézett szép beszédet az árvákhoz, az intézet részéről pedig *Somlyay* József igazgató mondott köszönetet az árvák jótévedésére a kedves emlékezésért. Az árvák sok ajándékot kaptak.

A *József-főváros*ban menyezett egy karácsonyfa állították, míg az ajándékok hosszú asztalokon voltak kirakva. Min len növendék játékok és könyvet kapott. Az ünnepi beszédet *Kanovich* Béla apát-plébános tartotta. Az ünnepen jelen voltak: *Heinrich* István királyi tanácsos, *Back* Filipp bizottsági tag, *Szily* tanácsjegyző.

— **Sikkasztó orosz államtanácsos.** Pétervárott nagy felkűntést kelt *Jakobloff* valóságos államtanácsos pöre, akit a kerületi törvényszék a napokban politikai jogainak elvesztésére és száműzésre ítelt. *Jakobloff*ot, akire rábizonyult, hogy sikkasztott, Tobolskba vitték.

— **Kalozás.** *Nieker* Adolf, a magyar fővárosi malomegyesület elnöke, az első budapesti gőzmalom részvénységi igazgatója elhunyt. A boldogult közszolgálatban állott polgár volt a fővárosnak, ahol széles körökben becsülték becsülettel és fáradhatlan munkásságát. A malomegyesület a emlékére teljes ülést tartott, amelyen *Mezgeri Krausz* Lajos székesszék malomigazgatója a megboldogult malomigazgató érdemeit. A teljes ülést jegyzőkönyvileg örökítette meg emléket, az egyesület székébe a gyászolagot tűzött ki, a ravatalra koszort helyeztet és a gyászoló családhoz részvétliratot intézett.

Prágából táviratozták, hogy *Schlesinger* Lajos, a német haladópartii klub elnöke, ma reggel 61 éves korában meghalt. *Coudenhove* helytartó személyesen fejezte ki részvétét a gyászoló család előtt.

— **Péterfi Tamás tragédiája.** A Petőfi-irodalom leglelkesebb munkásának szomorú sorsáról ad hírt egy marosvásárhelyi távirat: *Péterfi* Tamás, az ismert székely író meghalodott elméjében. Az utóbbi időben nagy szegénységben élt, melyről azonban senkinek se volt tudomása, mert a különben exaltált lelkű fiatal ember kerülte az embereket. A sok szenvedés következtében aztán a boldogtalan író elméje megzavarodott. *Péterfi* Tamás kereskedőség volt s Petőfiért való rajongásában összegyűjtött minden adatot, amely Petőfi székelyföldi időzésére vonatkozott. Adatát éjszakai munkával dolgozta könyvekké, s ezek mintegy tíz kötetet tesznek ki. Van közöttük számos értékes népmese és népdal. *Petőfi a Székelyföldön* címmel egy népszimfóvet is írt, melyet a budapesti Népszínházhoz nyújtott be. Eddig még nem adták elő. *Péterfi* már évek előtt elhagyta a kereskedői pályát s egy irodában dolgozott mint napiújság, de ezt a foglalkozását is elhagyta. A Petőfi-ünnep előkészületeinek idején feljött a fővárosba és az ünnep rendezésében tevékeny részt vett. Az ünnep elmúlt után visszament M.-Vásárhelyre, s onnan most érkezett róla az első hír, mely elég szomorú.

— **Házasságok.** *Símó* József székesszék városi tanár tegnap esküdött örök hűséget *Demény* Berta úrnőnek. Az esküvőn tanuként szerepeltek *Heim* Péter miniszteri tanácsos és dr. *Roheim* Ödön ügyvéd.

Dr. *Rigler* Gusztáv, a kolozsvári egyetem tanára 30-án délelőtt tizenegy órakor vezeti oltárhoz a belvárosi főplébánia-templomban *Alpár* Mariskát, *Alpár* Józsefnek, a budapesti légszegőgyárak felszerelési irodája főnökének bájós leányát.

Mandel Péter Nagy-Bárodól eljegyezte *Rosenbaum* Jolán kisasszonyt Nagy-Bárodól.

Hildenst Rudolf bajor földbirtokos ma tartotta esküvőjét *Hirvann* Mariska kisasszonnyal Rémen.

Csákányszenterkesszi *Almássy* Mihály lugosi kinevezési iradalmi ispan eljegyezte Győrött *Kárpáthy* Irén budapesti állami tanítóképzőintézet tanárnőt, *Kárpáthy* József nyugalmazott középiskolai igazgató leányát.

Zala József mérnök Ungvárról eljegyezte *Follatschek* Róza kisasszonyt Budapestről.

Becsek Aladár, az *Udvarhelyi Híradó* szerkesztője eljegyezte *Steinburg* P. Viktorint Székely-Udvarhelyen december 24-én.

Wellner Gyula fogorvos december 27-én vezette oltárhoz *Schnapek* Sárkát, özvegy *Schnapek* Józsefné leányát Székely-Udvarhelyt.

— **A tandíjmentesség az orvosegyetemen.** Hogy évről-évre csökkenőben volt az orvosnövendékek száma, keresték ennek a bajnak az okát, hogy megszüntessék. Általában az volt az ok, hogy az orvosi pálya már nem olyan biztos, jólétet adó pálya, mint azelőtt volt, aztán meg főknak az tűnt ki, hogy drága pálya. Az orvosnövendékek számának a csökkenése aztán hasznos reformra bírta az orvosegyetemet és az egyetemi intéző köröket. A szigorlatok számának és a szigorlati díjaknak leszállítása után most a tandíjakra került a sor, amely tudvaleg egy évre 70 forintot tett, s melyet a szegényorsú hallgatók lefizetni nem tudtak. A közoktatásügyi miniszter tudatta az egyetemi tanácsal, hogy a mostan kezdődő félévben több hallgatót terjeszsen fel hozzá a végből, hogy a tandíj fizetése alól egészben vagy félben felmenthesse.

— **A Dreyfus-ügy feltámadása.** *Párisi* tudósítónk a következő értesítést küldte lapunknak: A Dreyfus-ügy, amely az elnök kegyelme folytán lekerült a napirendről, mint a legjobb forrásból értesülünk, nemokára ismét szenzációs formában magára fogja vonni a közérdeklődést. A napokban ugyanis a vezérkarra vonatkozó fontos iratokat fedezték fel, amelyek teljes világossággal demonstrálják, hogy a vezérkarnak Dreyfus-szel szemben követett eljárása nem tévedésen alapult, de egy megkoncipált tervnek volt a következetes végrehajtása. A felfedezett iratok a vezérkar utolsó tíz esztendei működésére vetnek világosságot és egyben napvilágra derítik sok mindenféle esemény titkos rugóját. Csakis a régi revizionista mozgalom fővezéreinek van tudomásuk a fölfedezésről, amelynek következtében az agitáció folytatását elhatározták. Talán már a legközelebbi napok érdekes szenzációkat fognak hozni.

Ezzel kapcsolatosan még néhány intimítást közöl velünk párisi munkatársunk a rennesi ítélet kulisszái mögül. E szerint kétségtelenül bizonyos, hogy az a két bíró, aki Dreyfust ártatlannak vallotta, *Jouast* ezredes és de *Bréon* őrnagy volt. Ez utóbbi, aki fanatikus katolikus, szavazatát érdekes nyilatkozattal okolta meg.

— **Semmi, semmi** nem bizonyítja Dreyfus bűnösségét — mondotta. — Ilyen körülmények között lelkiismeretem azt parancsolja, hogy felmentsem. Ha Dreyfus bűnös, *Isten* meg fogja őt büntetni.

Jouast ezredes már kezdettől fogva meg volt győződve Dreyfus ártatlanságáról. De a vádlott ártatlanságának tudatában egyben arra is törekedett, hogy megmentsa főnökét, akitől az előléptetése függött. A tábornokokat protegálva ki akarta magának is küzdeni a tábornoki rangot.

Két másik bíró, akinek függetlenségétől a revizionisták sokat vártak, sajtóságos okokból mondtak Dreyfusre sujtó ítéletet. Az egyik a kedvesét, egy kis mosónőt, vette el feleségül, ezért az összes rennesi katonai és egyéb szalonok zárva maradtak előtte. A mosónőből előkelő tisztnek a feleségévé lett hölgynek nagyon fájt ez a megalázó helyzet, de az ura sehogysem tudott segíteni a bajon. A Dreyfus-ügy végre megnyitotta neki a rennesi szalonok ajtaját. A feltételt az volt, hogy Dreyfust bűnösnek ítélje. Az ítélet kihirdetése után pedig könnyes szemekkel ment Demango ügyvédhez, hogy melegen megszoritása a kezét.

A másik tiszt kettős háztartást vezetett. Azzal fenyegették, hogy ha nem szavazza meg Dreyfus bűnösségét, besugják a feleségének a második háztartását. A tiszt ekkor meghajlott a kényszer előtt.

Egy másik tiszt-bíró, akihez semmiféle módon nem férhetek hozzá, *Saint-Germain* tábornok bírta rá a tiszt becsület nevében, hogy Dreyfust bűnösnek vallja. Ez a tiszt most nagy lelkiismeretfurdalásnak a rabja.

Csak egyetlen tiszt volt, aki kezdettől fogva nem akart semmiféle tudni a védelem érvoiból. *Brogniart* alezredes egy pereig sem habozott sohasem és ő volt az egyetlen, aki nyugodt lélekkel szavazta meg a bűnösséget.

— **Elhalasztott sorsjáték.** A szolnoki zsidó hitközség új templomát és iskolát akar építeni s a költségeket sorsjáték útján próbálja beszerezni. Holnap, december 27-ikén lett volna a húzás, de mivel az érdeklődés olyan csekély a sorsjáték iránt, hogy alig gyűlt össze néhány forint, a hitközség a pénzügyminiszter engedelmével kénytelen volt a húzást 1900. évi március elsejére elhalasztani. A hitközség is-

métlen kéri azokat, akiknek sorsjegyeket küldött, hogy vagy az érték járó összeget, vagy a sorsjegyet küldjék vissza a szolnoki zsidó hitközségnek.

— **A táplógyörgy titok.** A táplógyörgy rejtélyes öngyilkosság ügyében a megejtett vizsgálat érdekes és új adatokat fedezett fel, melyek arra vallanak, hogy *Gottescha* Gyula nem előre megfontolt öngyilkosságnak lett áldozata. *Gottescha* Gyula november első felében a fővárosba érkezett, felkereste a mezőgazdasági tisztviselők elhelyező irodájának tulajdonosát, *Krakauer* Ármint és arra kérte, juttasson neki egy jó állást, lehetőleg falusi birtokon. *Gottescha* november második felében fel is vetelet gróf *Széchenyi* Sándor nagy-doroghi uradalmában, de állását jelentéktelen okok miatt nem foglalta el. *Gottescha* általánosan vigkedélyű fiatalembernek ismerték és se *Krakauer* Ármint, se az irodában összejövő mezőgazdasági tisztviselők a legkisebb gyanút sem vettek észre, mintha *Gottescha* életunt lett volna. *Krakauer*nek említette menyasszonyát s igen kérte, szerezzen neki egy jó állást, mert attól fél, hogy menyasszonyát másnak adják. Tudta, hogy van vetélytársa, sőt egyben megemlítette azt a hirhét két lövést is, amelyet egyben ellene intéztek ismeretlen gyének. A szerencsétlenséget megelőző napon egy hordárral a következő levelet küldte *Krakauer* Árminnak:

Tekintetes *Krakauer* ur! Bocssáson meg, hogy egy líy tulbizalmas kéressel fordulok Ön-höz — de hirtelenben nincs senkim — ugyanis 2-ik sürgőnyt kaptam, most el kell okvetlenül utaznom — pénzem fogytán van — minden percben várom hazulról; de most megy a vonat, amellyel nemem kell, — zálogházakkal nem szeretek ügyleteket kötni, — így nagyon kérem, lenne kegyes nekem 2-3 napra, — avagy csak holnapra 10 forintot kölcsön adni, nem kérem ingyen s nagyon lekötöznék sziveségével, ha esetleg bennem nem bízna, melékelem oklevelem. Mert okvetlenül el kell menem s holnap déli tíz órakor visszajövök. Ha lesz szives, kérem azt azonnal a hordárral megküldeni. Személyesen jöttem volna, de még más dolgom is van elintézendő. Kérem ugyszintén titoktartást újólag nagyon kérem, maradok tisztelttel, Budapest, 1899. december 7-ikén

Gottescha Gyula, okleveles gazdász.

E levélből is kitűnik, hogy a szerencsétlen fiatalember elutasításkor öngyilkosságra nem gondolt és ilyen szándékkal nem is foglalkozott. Mindenképp azon volt, hogy állást nyerjen és tényleg kapott is, mert december 8-ikán reggel folyamodvány alapján zempleni *Moskovits* Gézánál alkalmazást nyert, de *Gottescha* akkor már nem volt az élők sorában.

— **Orvosválasztás.** A pesti izraelita hitközség választmánya tegnap döntött a kórházban szervezett börgygyász-állás pályázata felett. *Tencer* Pál, aki a kórházi bizottságban dr. *Beck* mellett foglalt állást, azzal az indítvánnyal állott elő, hogy válaszzák meg dr. *Jusztust* egyhangulag, tekintettel arra, hogy a kórházi bizottság többsége ő mellett van. *Loney* Mór nem akart ebbe beleegyezni, mert ő nagyobb megelégedéssel venné, hogy ha *Beck* Somát nyernék meg az állásra. Végül azonban maga is állott utól a kivánságtól s a választmány dr. *Jusztus* Jakabot választotta meg. A hitközségi választmány elhatározta, hogy a Bródy Adél-kórházban ugyanilyen állást szerveznek. Az előjárásban megvolt az egyetelmű hajlandóság arra, hogy *Beck* Somát egyszerű megnevezással kérje föl e tiszt elvállalására, a kórház szabályzata azonban pályázatot követel, amelyet legközelebb ki is írnak.

— **Viharos házalo-gyűlés.** Az ószerekes ipartestülete vasárnap rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen oly zajos jelenetek fordultak elő, hogy a rendőri hatóság képviselője kénytelen volt a gyűlést feloszlantni. Az alapszabályok módosítása közben azon vitakoztak az ószerekes, hogy a hátralekos tagsági díjakat befizessék-e vagy elengedjék. *Askenázi* Salamon, tekintélyes számu elvtársól támogatta az indítványozta, hogy az ószerekes szomorú helyzetére való tekintettel az összes hátralekókat töröljék, míg az elnök az ellenkezőjét vitatta, rámutatva arra, hogy a testületnek legalább ötszáz olyan tagja van, aki már három éve semmi tagsági díjat sem fizetett. Tovább nem juthatott, mert olyan botrányos látma támadt, hogy tehetetlenül visszaült helyére. Formálisan hajba kaptak az ószerekes és még akkor se tágióttak, amikor az egyik vezér beleüvöltötte a polkoi zajba:

— Hiszen ti talmi-handlék vagytok!

Vérbe forgó szemekkel folyt tovább a dulakodás, mignem *Berger* Béla rendőrtisztviselő feloszlatta a gyűlést. Néhány rendőr segítségével aztán hamar néptelenné lett a terem.

— **Két gyermek halála.** Szomorú karácsonya volt *Szandeczky* Ferenc éjjeli őrnök, meg a feleségének. Mint vallásos emberek Országház-utca 31. sz.

Szabadalmakat Értékesítő Vállalat

Budapest, VII., Erzsébet-körut 17. szám.

Kieszközöl szabadalmakat, financiroz találmányokat és bejelentőmoz védjegyeket és mustrákat. Felvilágosítás díjtalan.

alatt levő lakásukról éjjeli misére mentek s otthon hagyták két kis gyermeküket, az asszonyok első férjétől maradt *Laszók* Lacit, aki még négyéves és a két éves *Stefániát*. A kicsikék boldog álmodtak aludtak, miközben a befűtött kályhából kipattanó szikrák a fűzhely mellett fölbalmozott faanyagot langra lobbantották. A fa oly sűrű füsttel égett, hogy a házbellek is észrevették s betörték a lakásba, amikor azonban az ártatlan teremések már megfulladtak. A Szandeczky-házaspár már csak a haláiban látható viszont két kis gyermekét. Szegényeket a boncoló-intézetbe vitték, szülőik ellen pedig megindították a vizsgálatot.

— **Követendő példán.** A *Lipótvárosi Kaszinó* a magyar képzőművészet támogatására és előmozdítására egyelőre három egymásután következő esztendőn ezer koronás díjat tűzött ki magyar művészek műveinek jutalmazására. A díra pályázat minden magyar művész a mostani téli tárlaton kiállított bármelyik művével. A díj fölött egy hét tagu pályabíró-ság fog dönteni; 4 tagot a kaszinó, három pedig a Magyar Képzőművészek Egyesülete küld ki saját kebeléből.

— **Az ügyvédi kamarák jubileuma.** A jövő év március hó elsőjén negyed százados évfordulója annak, hogy az ügyvédi kamarák megkezdtek működésüket. Ez évfordulónak megünneplésére a brassói ügyvédi kamara teite meg a kezdeményező lépést és felkérte az ország kamaráit, hogy ünnepeik meg méltó módon a kamarák megalakulásának huszonötödik évfordulóját.

— **Zsebtolvaj az Operaházban.** Veszedelemes zsebtolvajt csíptek el ma este a fővárosi rendőrség. A jómadár az Operaház ruhatárában az előadás végétől el akarta lopni *Königes* Albert fehérvízi kereskedőnek az óráját, de ez észrevéve a katorászást, megragadta az ismeretlen és el se eresztette addig, míg egy rendőr oda nem jött. Ez aztán bekísérte a kapitányságra, ahol kiderítették róla, hogy pincér *Lindner* Jakabnak hívják, aki már hosszabb idő óta üzi a zsebtolvajlás mesterségét, különös előszerzetettel a színházak, bálók, hangversenyek ruhatárait.

— **Furfangos osaló.** Ravaszul kiesztelt módon csapta be két eddig ismeretlen ember *Schulek* Sán'or királyi-utcai késművest. Ugy délután három óra tájt beállított hozzá egy közös hadseregbeli gyalogos őrmester és egy közlegény. Az őrmester maga elé rakta a késeket, ollókat, beretvákat és még más egyébeket, ami az üzletben kapható, s vagy hatvanhetven darabot kiválogatva, becsomagoltatta és összekötötte a számlát vagy kétszáz forint értékben a Háromnyul kaszárnyában elhelyezett 25. gyalogezred számára. Kivánságára az iparos elküldte vele egy alkalmazottját is, hogy annak aztán az ezred pénztára kifizesse a vásárolt tárgyakat. Utközben, ahogy a Deák Ferenc-utca mentek — a segéd vitte az összevásárolt holmit — hirtelen megállt az őrmester, s ide-oda tapogatja a zsebeit.

— **Jaj** Isienem, a boltban felejtettem az ékszer, amit a kapitányom a feleségének küldött! Rohanjon csak vissza! — szól erre a segédnek — majd a legényem tartja addig a holmit, amíg visszajön.

A fiatal ember gyanútlanul szaladt vissza az üzletbe, de biz ott ékszernek semmi nyoma sem volt és mikorra visszaért a Deák Ferenc-utca, már a két katonának se volt se híre, se hamva. *Schulek* csak akkor bizonyosodott meg, hogy csalóknak ült fel, amikor a Nyul-kaszárnyában elmondta neki, hogy ott senki sem rendelt se borotvát, se ollót, se késeket. A rendőrség kezében van most a dolog.

— **Kifosztott trafikok bolt.** A Rökk-Szilárd-utca buszhozhatóik száma alatt lévő trafikok ma este kilenc óra körül néhány betörő alaposan megdézsmáltak. Az ismeretlen tettesek a néptelen utca oszlopjében akadálytalanul bejutottak a boltba, s onnan több száz finom szivert, levébélyezeket és készpénzt loptak el. A rendőrség most kutatja kiletűket.

— **Egyaszerezencsélenség.** *Bronsvilleben* (Pensylvania) borasztott szerencsétlenség híret táviratozzák. A *Calmine-Braznell-tárna* bányalégrobbanás következtében meggyuladt, minek következtében *hat munkás életét veszítette és negyvenöt bennrekkelt a tárnában.* Kevés remény van arra, hogy az utóbbiakat megmentik.

(x) **Dr. Kovács közpásztyája.** (csakis a félhold-alaku védjeggyel valódi) 3 nap alatt a kezelt gyengéd és fehérré varázsolja. Egy tégely 60 kr. Kapható minden gyógyszerüzletben s drogériában. Főraktár: dr. Kovács Ernő gyógyszerüzlet Budapest, Gyár-utca 17.

(x) **Újvívi szerencsére malacok, tréfas tomló-lák, korszolják Kertész Tódornál.**

x **12 művészi jux-kártyát** kaptunk, amelyek örvenetes jelenségei annak, hogy a magyar ipar ezen a téren is kezd kiszorítani a külföldi, különösen pedig a német sablonos mintákat. A művészi kezekről származó aquarellek után sokszorosított kártyákat a „Képes levelező lapok kiadóhivatala” (Budapest V., Hold-utca 21.) adta ki — a valóban meglepő pompás kivitel pedig a Hornvinsky udvari nyomda műnyomását dícséri. A 12 lapból álló sorozat kiváló illusztrációkkal rendelkezik, melyekből áll egy forint beküldése ellen megrendelhető a kiadó cégnél és kapható az ország összes elárúsítóinál.

Vasuti szerencsétlenségek.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, December 26.

Borzalmas szerencsétlenség történt szombatról vasárnapra virradó éjjel a budapesti-gráci vonalon *Bia-Torbágy* állomás közelében. A szerencsétlenség hallatára valóságos rémhírek keltek szárnyra a fővárosban. Azt beszélték, hogy 60 halotta és kétszer annyi sebesültje van a szerencsétlenségnek és száz meg száz ember szívszorongva várta a pályaudvarokon rokonait, ismerőseit, míg sokan a klinikák, a Rókus-kórház és mentő egyesület háza körül szorongtak, mert híre járt, hogy a sebesülteket mind behozták a fővárosba. Szerencsére a rémes hírekből csak annyi bizonyult valósnak, hogy a *Bia-Torbágyi* szerencsétlenség egy halottat, hat súlyosan sebesültet követelt áldozatot. Azonkívül még többen megsebesültek ugyan, de oly jelentéktelenül, hogy se kórházra, se orvosra nem volt szükségük.

A szerencsétlenség szombaton este *Török-Bálint* és *Bia-Torbágy* közt történt. A keleti pályaudvarból tíz óra negyvenöt perckor elindult bécsi személyvonat nekikrohat a kilenc óra ötvenöt perckor elindult gráci személyvonatnak. A két személyvonat előtt az 50-ik számú gyorsított tehervonat járt, amely azonban a jeles síneken nem haladhatott az előírt gyorsasággal. A gráci vonatot kétszer is megállították miatta s *Bia-Torbágyra* husz perconyi késéssel érkezett be. Budaörs mellett a gráci vonat tizenegy óra ötvennyolc perckor, a bécsi vonat pedig tizenkét óra tizenhat perckor haladt el. A második személyvonat nem kapott értesülést a tehervonat akadózásáról és így történt, hogy rászaladt a lassított gráci vonatra. A vonatvezető ugyan, mikor a ködben észrevette az előtte levő vonatot vörös lámpáit, ellengőzt adott és a Westinghouse-féket is alkalmazta, de hiába volt minden. Hatalmas lökés, recsegés, ropogás riasztotta fel a vonatok utasait. Aztán rémült segélykiáltások hangzottak el a havas éjszakában. A gráci vonatnak három utolsó kocsija tönkre zúdult, egy máha-kocsi, egy szolgálati kocsi és egy postakocsi. *Egede* Ferenc főkapuzat holtan szedték elő. A postakocsiban *Kükkenauer* Déla negyvenkét esztendőös posta- és táviró-tiszt és *Valley* Lipót negyven éves postagyakornok súlyosabb zúdásokat szenvedtek. A tönkrement kocsik előtt egy harmadik osztályú kocsi volt, s abban szabadságra menő honvédek voltak. Négyük *Pezenhofer* Károly, *Janisch* Ferenc, *Hirczi* Károly és *Ernst* János súlyosabban megsebesültek, a többi honvéd zúdásokat és horzsolásokat szenvedett.

Az első orvosi segítséget a *Bia-Torbágyi* és *Török-Bálinti* községi és vasuti orvosok adták a sérülteknek. A budapesti mentőegyesület éjjeli két óraker érkezett a hír telefonon, hogy nagy katasztrófa történt. *Dr. Kresz* Géza igazgató három kocsit, tizenkilenc embert és huszonnégy hordószeleket küldött ki *Dr. Kovács* Aladár és *Dr. Atel* vezetés alatt. A mikor a jelentés után tíz perccel a mentők kikerkeztek a pályaudvarba, a mentővonat már utra készen állott teljes felszereléssel s gyorsvonati sebességgel indult el. A sebesültek fogadására a Rókus-kórházat, a dolognazi kórházat és a klinikát szöbítették fel s azok rendkívül gyorsan tették meg intézkedéseiket. A Rókus-kórház felőre alatt száz ágyat szerelt föl. Négy óraker hajnalban érkezett a mentővonat *Bia-Torbágyra*, ahonnan a súlyosan sebesülteket felhozta a fővárosba. *Kükkenauer* és *Vallert* lakásukra szállították, a négy honvédet a honvéd-kórházba.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága a szerencsétlenségről a következő hivatalos értesítést bocsátotta ki:

A következő 23-ról 24-ére hajló éjjelen közlekedett 8. sz. bécsi személyvonat *Budaörs* és *Bia-Torbágy* állomások között beleitűzött az előtte haladó 1304. sz. gráci személyvonatba.

A baleset részletei a következők: *Budaörs*-ről *Bia-Torbágy* felé három vonat indult egymásután és pedig az 50. sz. gyors tehervonat az éjjel 11 óra 22 perckor, az 1304. sz. gráci személyvonat 11 óra 58 perckor és a 8. sz. bécsi személyvonat 12 óra 16 perckor. A legelsőnek indult 50. sz. tehervonat, bár terhelése a szabványon alul volt, a rendkívül nagy hideg miatt nem bírta betartani a menetszerűségét, úgy, hogy *Bia-Torbágyra* a rendelkezés 20 perccel hosszabb menetidővel érkezett. E lassu menet folytán a gyors tehervonat a következő 1304. sz. vonat által annyira megközeleltetett, hogy már a 19. sz. órháznál szabályszerű lentése és az előtte menő gyors tehervonatnak lassu haladásáról való értesítése szükségesessé vált. Ugyanezt az eljárást követte a következő 20. sz. pályőr is.

Az 1304. sz. vonat ismételt megállításának azonban az lett a következménye, hogy a követő 8. sz. vonat annyira megközeleltette, miszerint az utóbbi vonatként megállította a 20. sz. órháznál szintén szükséges lett volna. Az ór szándékozott is ebbeli kötelességének megfelelni, de ebben — mint mentőszere előadja. — megrakadályozta őt

Bia-Torbágy felől a másik vágányon órházához érkezett 53. sz. ellenirányú tehervonat, mely miatt a 8. sz. vonat oldalára átmenni és leintó jelzést adni már nem bírt.

A 8. sz. vonat — melynek személyzete a nagy köd és a pályakanvarulatlan haladó tehervonattal a messzelátásban akadályozva volt. — az előtte haladó 1304. számú személyvonatot a 90. számú órházon túl ettől mintegy 150 méterre utolérte és abba beleitűzött. Az összeitűzés folytán az 1304. számú vonat utolsó kocsija, mely gyorsáruval volt rakva, továbbá az ez előtt állott. szolgálati levelezést szállító kocsi összetörtetett, az utóbbi előtt állott mozgópostakocsi pedig jelentékenyen megsérült. A levelezési kocsiban szolgálatban utazott *Egede* Ferenc főkapuzat meghalt, az utasok közül pedig négy szabadságra utazó honvéd, névszerint *Besenhofer* Károly, *Janisch* Ferenc, *Hirczi* Károly és *Ernst* János, mindannyian vasmegeyek, alsó lábszárakon súlyosan megsérültek. Egyéb sérültek nem jelentek.

A 8. számú vonat utasai közül senki sem sérült meg.

Járműveken hozzávetőleg 10.000—12.000 forint kár keletkezett. A baleset folytán mindkét vágány eltorlaszoltatván, a pálya járhatatlanná vált. Az akadály azonban már 9 óra 30 perckor annyira elhárított, hogy a forgalom az egyik vágányon akadálytalanul megindítható volt. Szigorú vizsgálat folyamatban van.

Külföldön is történtek az ünnepek alatt vasuti szerencsétlenségek. *Ausztériában* két helyütt történt baleset a vasuton. A trieszi gyorsvonat *Karlsdorf* mellett nekiment egy tehervonatnak. Két vasúti alkalmazott súlyosan, számos utas pedig könnyebben megsebesült. A postakocsi meggyuladt és a küldemények nagrsze odaégett. A sebesülteket *Grächa* vitték. — A bécsi gyorsvonat *Marburg* mellett nekiment egy tolatógépnek. Egy utas könnyen megsérült.

Angliában *Hazewell-Heath* közelében egy személyvonat összeitűzött a *Brightonból* jövő expresszvonattal. Két vasúti alkalmazott és egy utas életét veszítette. — *Motherwell* mellett egy gyorsvonat lezuhant a töltésről. Több ember életét veszítette és sokan megsebesültek. — *Hohenmaut* mellett a személyvonati elgázolt három munkást, akik a havat hányták el.

A preraui helyi személyvonat, mely karácsony másodnapjának reggelén indult *Brünn* felé, *Chropin* állomáson helytelen váltóállítás következtében nekiment a vágányon álló kocsinak. Négy utas jelentéktelen zúdásokat szenvedett. A forgalmat a baleset nem zavarta meg.

Mikor kezdődik a XX. század.

Budapest, december 26.

Ámbár a német császár már elhatározta, hogy a huszadi század 1900. január elsőjével kezdődik, a világ még nem nyugodott bele ebbe a határozatba. Az emberiség ez idő szerint a huszadi század vitatásában több osztályt alkot. Az egyik rendíthetetlenül meg van győződve arról, hogy az új század 1900. január elsőjével kezdődik, a másik, hogy 1901. január elsőjével, a harmadik osztályhoz tartozók az úgynevezett *ingadozók*, akik a két előbbi osztály között úgy vetődnek ide-oda, mint a clown a cirkusz két deszkapalánkiához. Végül van még egy osztály, amely a *fleomatikusnak* nevezhető s amely azt mondja, hogy: — Bámom is én!... Ezenközben pedig folyik a kapacitáció kézzel-lábbal, szóval, ceruzával és mindenféle eszközzel. Egy bécsi lap pedig megkérdezi a világ kiváló matematikusait, íróit, tudósait, szaktekintélyeit és közli a beérkezett válaszokat. Ime több kiváló elme vélekedése:

Jókai Mór:

— A huszadi század 1900. január elsőjével veszi kezdetét. A jelenlegi századot, amelynek utolsó napait már oly kedőve-nem megbőstrülnék, általánosságban a tizenkilencediknek mondjuk. Tizenkilencedik rendszerint husz kezdek: erre tanítia a magyarokat *Mocsnik*, a németeket pedig *Adam Riese*. Ezen a ténnyel pedig sem a kvóta-deputáció, sem a német császár ítéletmondása nem változtatathat.

Dr. A. Conan Doyle, a hírneves regényíró:

— Kétségtelenül 1900-al. Időszámításunkat *Krisztus* születésétől fogva kezdjük meg, tehát 0-szal és nem 1-gyel kezdődött. Az évszázadok számítása ennél fogva hasonlóképpen történik.

Sir Walter Besant, a hírneves regényíró és dramaturg, az *Incorporated Society of Authors* elnöke:

— Kérdésre azzal válaszolok, hogy határozott véleményem az, hogy a huszadi század 1901-gyel veszi kezdetét. Vegyük fontolóra a következőket: Az első évtized 1-gyel kezdődik és nem 9-cel, hanem 10-zel végződik, — e szerint az első évszázad is 1-gyel kezdődik és nem 99-cel, hanem 100-zal fejeződik be. Mindez kétségtelenül azt bizonyítja, hogy a huszadi század 1901-ben és nem 1900-ban kezdődik. 1901. január elsője a század első napja, mely 2000. december 31-én végződik.

Sir Henry M. Stanley az ismert hírlapíró és Afrika-utazó, az angol parlament tagja:

— Egyik tudós sem vonhatja kétségbe azt, hogy 1900. csupán más kitétele az 1890- és 10-nek. E század első évtizede 1810. december 31-én éjfélkor

ért véget, épp úgy, mint a hogy a keresztény időszámítás első évzede is Krisztus után a 10 év december 31-én zárult. Mivel 10 tízed egyformán száz, a század századik évo tehát 1900. december 31-én éjjeli 12 órakor ér véget.

H. H. Parnel, az oxfordi egyetem tanára:

— Az analógia szerint az első évszázaddal, mely az 0001 évvel kezdődött, a második évszázad 0101-ig vette kezdetét és a huszadik az 1801. évvel fog kezdődni.

G. H. Darwin, Charles R. Darwin fia, a chamberidgei egyetem tanára:

— Véleményem az, hogy az évszázad felett való vita helytelen, mert a válasz attól függ, hogy mit értünk évszázad alatt? Ha az 1900-as szám végét vesszük, a felelet igen határozott: ha pedig a századik év végét a keresztény éra kezdetétől vesszük, a felelet épp oly határozott az előbbi vélemény ellenkezőjének bebizonyítására.

Fabó Raszó tanár, a kritikus napok teóriájának megalapítója:

— Mi sem könnyebb annál, mint e kérdésnek az a döntése, amely csak attól a körülménytől függ, hogy Krisztus halála után mikor kezdődött az első század és mikor végződött. Ugyanazt a számítást kell természetesen minden következő évszázadnál követnünk. Az első század az első évvel kezdődött és száz év lefolyása után végződött, tehát Krisztus után a 100 év végével. A második század ennél fogva a 101-ik évvel kezdődött és a 200-dik év befejeztével ért véget stb. Világos tehát, hogy a 19-ik század az 1900-ik év kintetésével ér véget és a huszadik század az 1901. évvel veszi kezdetét. Mikor a múlt nyáron Steiermarkban egy kíváncsi paraszt embernek e kérdést kézzelfoghatólag megmagyaráztam és megjegyeztem, hogy az első pillanatban mindenestre félrevezeti az embert az, hogy az új évszázad ne az 1900. évvel kezdődjék, azonban rövid gondolkodás után rájövünk arra, hogy 1901., mire a paraszt szembunyorítva így felelt: akkor hát az asszonyok 1900-nál, a férfiak pedig 1901-nél kezdik számítani az új évszázadot. Nem rossz! Az asszonyoknak kétségkívül mindenütt elsőbbségi jogaik vannak.

Maurice Loewy hazánkfia, a párisi csillagvizsgáló-intézet tudós igazgatója:

— A keresztény időszámításban épp úgy, mint a zsidóknál és mohamedánoknál évszázadnak és éveknek bizonyos időtartam és nem az időszámítás egy momentumát jelzi. E szerint az első évszázad az első év napjával kezdődik és a századik év utolsó napjával végződik. Megjegyzendő, hogy a keresztény naptár összeállításai is így értelmezték ezt. E szerint világos, hogy a huszadik század 1901. január elsején kezdődik.

Fayer Gyula, a híres északsarki utazó, a következőket mondja:

— A dolog igen egyszerű. Időszámításunkban nem létezik egy 0 év, így az első évszázad a 100-ik évvel végződik. Ezért a 19-ik évszázad 1900-zal végződik.

A tekintélyek tehát 1901. január elseje mellett döntöttek, vagyis, hogy a huszadik század az 1900-ik év december 31-ikének éjjeli utáni pillanatában kezdődik. És bizonyára ez az igazság.

A szent év megnyitása.

— Távirati tudósítás. —

Róma, december 26.

Zavartalan ünnepi áhítatban nyitotta meg XIII. Leo pápa a szent évet karácsony első napjának délelőttjén a Szent-Péter-templomban. Az inauguráció ünnepe az ez elkalomból ékesen feldíszített előcsarnokban folyt le. A templomot a közönség elől elzárták, de számos meghívott vendég, köztük a diplomáciai kar és a római nemesség jelen voltak a szertartáson.

Délelőtt feltizenegy órakor a pápa udvarától kísérve a szediárusok által hordozható széken lakosztályából a paramenták termébe vitte magát, mely Rafael loggiájának első emeletén van. Magán a teremben már előbb egybegyűltek a biborosok, érsekek, püspökök és a pápai udvar összes méltóságai. Mintán ő szentsége fölvette a pápai ornátust, a flabellumokkal ellátott sedia gestatoriába ült és a biborosoktól és az udvari kísérettől körülveve a sala ducale és a sala regii át a Sixtusi-kápolnába ment, ahol az egyházi rendek képviselői és a római papság várták a pápát.

A kitett szentség előtt végzett rövid imádság után a pápa, aki leszállt a sedióról, a Veni creator spiritust énekelt és azután újra felszállott a sedia-ra az egyházi rendek képviselői és a római papság kíséretében, akik égő gyertyákat vittek, valamint a szent kollégium kíséretében a sala regii át a Bazilika portikusához vitte magát. A sala ducale-től a sala regii-ig katonák és a római egyházmegyei papság állott sorfalat. A portikusban a szent kapu mellett állottak a pápa részére emelt trón. Beléptek a vatikáni káptalan fogadta a pápát. Ő szentsége a trónra ült, míg a biborosok és a pápai udvari kíséret a számukra kijelölt helyeket foglalták el.

A Péter-templom narvharangja által adott jelre

a pápa fölállott a trónról és egyenesen a szent kapuhoz ment; mellette mindkét oldalon két biboros diakon, előtte pedig Serafino Ventulli biboros főpenitenciárius haladt, aki átgyújtotta a papának az olasz püspökök által följajlott művészi kivitelű arany kalapácsot. A pápa erre a liturgia megfelelő versét mondva, három kalapácsütést tett a szent kapu falára, melyet már előbb áttörték. Azután ismét trónjára ült, míg a sampietrinik (a Péter temiom munkásai) gyorsan lebontották a szent kaput. A szertartás alatt a pápa a mitrát viselte. Ezután a penitenciáriusok szentelt vízzel megmosták a szent kapu küszöbét és pilléreit, amire a pápa a Jubileo deo zsoltárt énekelt, amelyet a pápai énekesek ismételtek. Azután a pápa jobbkezeben a keresztrel és balkezeben gyertyatartóval letérdelt a szent kapu küszöbére, miközben a Tedeumot énekelték. A szent alya azután fölállt és elsőnek lépett be a Bazilikába, követve a biborosok és az összes meghívott vendégek által. E pillanatban megszólaltak Róma összes harangjai. A Bazilika addig a pillanatra, míg a pápa a szent kapunál belépett, teljesen üres volt. A pápa megállt Michel Angelo aranyoltára előtt és hagyományos szokás szerint lábcsókra bocsátotta a római szerzetes rendeknek azokat az öreit, akik egész éven át őrt fognak állani a szent kapunál; e közben a pápa rövid beszédet mondott a szertartás jelentőségéről. Majd a szentségoltárhoz ment, ahol rövid imádságot mondott, azután a sedia gestatorián a biborosok élén a főoltárhoz vitte magát, ahol a jelenlevőket ünnepiesen megáldotta és teljes bünbocsánatot adott nekik. Az arany oltárnál levette a pápai ornátust és egy óra 15 perckor a szentségkápolnába át viszatért lakosztályába.

Midőn a pápa a főoltárhoz érkezett, a közönség élénken üdvözölte. Az egész szertartás alatt a tömeg az ünnepségnek szigorúan vallásos karaktere miatt eszdelten maradt. A pápa, akit láthatólag örömmel töltött el az ünnep, mégis kissé fáradtnak látszott, igen halvány volt és hangja gyöngyösb, mint rendesen. A kalapács-ütéseket a szent kapun azonban nagy erővel tette. A Péter-tér, melyen gyalogság és karabinierik négyoszlopot alkottak, a szertartás után festői látványt nyújtott. Óriási embortömeg jött ki a Bazilika kapujából, száz meg száz kocsi vitte a méltóságokat és előkezeségeket a város legkülönbözőbb részeibe, ahol ma rendkívül élénk élet volt. A Péter-templomban jelen voltak a szertartáson többek közt Trani gróf és az algoni herceg is. A Borgó negyedben sok ház föl volt lobogóva.

Ugyanabban az órában Satóli biboros nagy néptömeg jelenlétében a francia katolikusok által ajánlott kalapácsos megnyitotta a Lateránóban a Bazilika San Giovanni szent kapuját, Vincenzo Venutelli biboros pedig az olasz katolikusok által készített kalapácsos a Bazilika Santa Maria Maggiora kapuját és Oreglia biboros a német katolikusok által küldött kalapácsos a Szent Pál Bazilika szent kapuját. Mindezeket a szertartásokat ugyanoly ünnepséggel végezték. A vatikáni Bazilikát, miután a közönségnek megnyitották, épp úgy, mint a többi templomokat is, rendkívül sokan látogatták. A Péter templomban a pápa jelenléte alkalmasból a vatikáni őrség végezte a szolgálatot. A templom kívül és a többi Bazilikákban az olasz karabinierik és rendőrök tartották fenn a rendet.

A befagyott Duna.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, december 26.

A Budapesten bemutatott nagy látványosságok között kétségkívül a legérdekesebb a Duna befagyásának látványossága. És esodlatos, ennek a fenséges színjátéknak olyan kevés nézőközönsége van, akár a klasszikus színházak. Néhány hiányosan öltözött zsákolón kívül alig látni eleven embert a Dunaparton télen nullán aluli évadján.

Kár, mert ismétlem, hogy a Duna befagyásának színjátéka a legizgalmasabb drámai látványosságok egyike. A Duna és a Hídeg viaskodik élet-halálra a legszigorabb feltételek mellett — bandázs nélkül.

Az öreg Duna hatalmas ellenfél, ki végkimerülésig küzd a loigazó jégkéreg ellen. Viszont a Hídeg nemcsak erős, de alatomos partner. A küzdelmet apró jégtáblákkal kezdi, melyekre a Duna eleinte rá sem hederít. Az első napokban még a propellerok is közlekednek. De a jégtáblák hihetetlen gyorsasággal szaporodnak és növekednek. A Duna egy darab Jégstengert mutat, persze jéghegyek és Golf-áramlatok nélkül.

De ez csak legeleje a küzdelemnek, jóformán az en garde. A Duna még ilyenkor főnyesen mosolyog s azt látszik mondani:

— Ohó, barátom, én nem vagyok helmi városi ligeti té. mely az első hídeg lehelre bedia a de-

rekát. Az én hátamon nem csinálz egyhamar halifakeztnit.

Az ötödik, hatodik napon a küzdelem kezd hevesebb karaktert ölteni. A Hídeg megfeszíti izmait. A jégtáblák a partok mentén sűrű rajokban sorakoznak, s két oldalról kezdik a tüzelést. A víz színéből már csak foltok látszanak ki.

Ekkor jelennek meg a fecskeröptű, fehér halászmadarak, a Duna albatroszai a Lánchid környékén. Megjelenésük azt jelenti, hogy az ország összes moosarai, apró tavai és folyói befagytak. A halászat csak a Dunán, a jégtáblák rései között kecsget némi sikerrel. Szegény madárkák komoly gazdasági válság előtt állanak. Ruházatukról gondoskodik ugyan az Ég, e jótékony asztaltársaság, — de hol a koszt, hol a kvartély, ha a Duna befagy? (Kár, hogy az égi és a földi asztaltársaságok a két utóbbról oly következetesen megfeledkeznek.)

A tizedik napon, ha a Hídeg állandóan tizenkét fokot képes mutatni a fagyponot alatt, az avataltan szem azt hiszi, hogy a Duna elvesztette a jétszámát. Tévedés. Igaz, hogy két oldalt a jégtáblák áttörhetetlen fallancként állanak, de a moder közepén még a víz az ur. Méltóságos lassusággal sodorja jégzsarnokát folyása irányában. A nyugtalan jégtáblák nem tudnak lábat vetni, sőt egy hirtelen áradás összes pozícióikat veszélyeztetik.

A küzdelemnek ez a végső szaka, mikor a Duna már csak alulról operálhat, a legérdekesebb. Megragadó arktikus panoráma bontakozik ki a néző előtt. A festői kép nélkülöz minden szecessziós árnyéklatot. Az egymás hátra torlódt jégtáblák szigoruan akadémiikus festészeti modort mutatnak. A rájuk borult hólepel fehér, a vízfoltok égszínűek, s a szabálytalan geometriai vonalokban megszakadozott jégtáblák plasztikusnak jelzik, hogy milyen súlyos küzdelem árán tudták bevehetetlen hadállásukat elfoglalni. (Ez az angol hadi tudósítók stílusa.)

Mert most, mi türés-tagadály, a küzdelem végéhez közeledik. A Duna, mely az utóbbi négy éven át dicsőségesen tudott ellentállani hatalmas ellenfeleket, a meghódolás küszöbén áll. Már csak percekről lehet szó s a jégkéreg kiméletlenül zsarnoki hatalmába veszi a Dunát. Kegyelemről szó sem lehet, Novellista barátain bizonyítgatják, hogy a jégkéreg és kegyelem nem egy anyaméhben születtek...

A parton ödögöl zsákolók mogorva nyugalommal és zsebbe mélyesztett kezekkel szemlélik a Duna katasztrófáját.

— Már meg lesz a jéggerenda, mondogatják süttét tekintettel.

Valószínű, hogy nőmi rokonszeny is megmozdul lelkükben. Nem platonikus természetű rokonszeny. Hisz a Duna hozza a hátán a zsákokat, tele gabonaszemekkel. A gabonát az Alföldön „élet”-nek nevezik.

A jég nem hoz életet, az a halál elementuma...

Ma történt meg. A szép karácsony másodnapján a Duna Budapest alatt befagyott. A derék tagbaszakadt zsákolók most már komolyan foglalkozhatnak ezzel a problémával, hogy lehet megélni a jég hátán? Ez ugyanis az élelemesség ideális formája.

Ma sokan nézték a befagyott Dunát, melynek kérge mozduatlanul áll, mint az Ararát jégorma.

Mióta a Duna jég hátán Mátyást királylja kiáltották, sokszor befagyott a hatalmas folyam, de szebb látóképet ritkán mutatott, mint most, mikor a hó a szakadozott jégtorlaszokat síksággá nivellálja, s egy imponázó hőmező benyomását ébreszti.

A nézők között egy elegáns urat láttam idegesen fel s alá járni a Dunaparton. Ugy látszott, hogy valami nyugtalanítja, mert időközönként megállt s homlokához kapott. Mikor közelembre ért, mély, tragikus sohaj szakadt fel a lelkéből. Eltorzult arca őszinte szánalmat ébresztett bennem. Mi baja lehet?

— Megszólítottam.

— Önt valami bántja, uram?

A megszólított komor resignációba és obolyprémes bundájába burkolódzott.

— Én a hídeg nyomorékja vagyok, rebegte halkan.

— Csak nem fázik ebben a bundában?

— Ellenkezőleg, izzadok.

— Nincs családjának fűteni valója?

— Ötven métermázsza koksz hever az udvaron.

— Nos?

— Nos, uram, nézze ezt a tömördek fejet.

— Látom.

— Ez tönkre tesz, koldusbotra juttat.

— Hogyan?

— Hát nem érti? Én a mesterséges jégművek igazgatója vagyok...

Megértettem s hogy stilszerű legyek, hidegen üdvözöltem s fagyos mosolylyal távoztam.

Lucifer.

A kecske.

— Egy versenylő első szerelme. —

Sportkörökben jár szájrul-szájra az alábbi kis história, amelyből Lafontaine — ha az ő idejében történnék — bizonyára tanulságos állatmesét irt volna. A történet hőse nem más, mint Ignác, a szép sikereket látott versenylő, a Szent István-díj egykor ünnepelet nyertese. Szól pedig a bájos kis történet a következőképpen:

Ignác, miután a díjat megnyerte, a magyar állam tulajdonába került. A földművelésügyi minisztérium vette meg valamelyik állami ménés számára. Tulajdonosa, báró Üchtritz fájdalmas szívvel vált meg tőle — ami ennyi siker után érthető is — és az átadás alkalmával így sóhajtott fel:

— De hát mi lesz a kecskével?

Meglepetten néztek rá:

— Micsoda kecskével?

Üchtritz báró nyugodtan szólt:

— A kecskével! A híres kecskével, Ignác kecskéjével, első szerelmével...

Aztán elmondta, hogy Ignác már kora ifjúságának hajnalán nagyon megszeretett egy kis kecskét, amely véletlenül egy istállóban volt vele. Ugy megszerette, hogy el se tudott lenni nélküle. Ha a kecskét kivitték az istállóból, Ignác tombolt, rugdalózott, szóval — nem lehetett vele beszélni. Nem tűrt meg senkit az istállóban. Amikor aztán visszavitték a kecskét, Ignác u'ra szelid lett, kezes, mint a bárány.

— Mi lesz most a kecskével? — végezte elbeszélését Ignác első tulajdonosa.

— Hát ha így áll a dolog, akkor kérjük a kecskét is — mondták a minisztérium megbízottjai. Báró Üchtritz nemsókára elküldte a kecskét, s Ignác újra boldog volt.

És Ignácot besorozták a többi ménék közé, Ignác is közönséges ló lett, amelynél csak szép emlék volt már a versenyfutás... Ő is mosolyogva gondolt a versenyteri szép napokra, s ő is komolyabb célok szolgálatában élt, mint a többi mén.

A valóság az, hogy egy hét mulva már nem kellett neki a kecske. Már nem szerette. Lenézte. Sőt nem is tűrte meg maga mellett.

A kecskét elvitték.

Ez az egykor naiv, de most már nem naiv Ignácnak s az elűzött, de vissza nem tért kecskének története.

FŐVÁROS.

(*) **Játékterek.** Az iskolásgyermekek játéktereiről van szó, s *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszternek van gondja rájuk utjabban. Már tárgyalt is a fővárossal az érdeklőkben, s tájékozást kért a szabad

terek iránt. Mostanában *Erődi* Béla tankerületi főigazgató irt a fővárosnak, hogy ő kijelölte már a játéktereket, még pedig a pesti oldalon: a Városligetet és a Népligetet, *Budán* pedig: a Városmajort és a Vérmezőt. A főigazgató arra kéri a várost, hogy a játékterekre fabódékat is építsen.

(*) **A vásárosnokok hányossága.** A budapesti kereskedelmi és iparkamara évkönyvet ad ki: *Kereskedelmünk és iparunk az 1898. évben* cím alatt. Ebben a könyvben most a vásárosnokok több hiányosságát sorolja föl a kamara. Szerinte a legnagyobb baj az, hogy a forgalom lebonyolítása nem elég gyors és akadálytalan, mert a vasút és a fogyasztási adóhivatal részére fönttartott helyiség szűk. Ezen a bajon a kamara vélekedése szerint, könnyen lehetne segíteni, ha a kőszinyben való baromfi-árusítást a nyílt piacra tennék át, ahol a szárnnyak nagyobb előárúsítása már ez idő szerint is történik. Hogy ez így történjék, már közgazdasági szempontból is kívánatos, a technikai kivétel pedig egyáltalában nem ütközik nehézségbe. Erősen kifogásolja a kamara, hogy ma is ott láthatók a csarnokokban azok a minden kereskedelmi képzettségű és tisztességűtől távol álló elemek, amelyek a vidékieket valóssággal elriasztják attól, hogy élelmiszereket Budapestre küldjenek. Kívánja a kamara, hogy ezeket, az úgynevezett „bizományosokat” megrendszabályozzák. A kereskedelmi miniszter, mindezek nyomán, fűlhívja a főváros hatóságát, hogy a bajok orvoslásán igyekezzék.

(*) **Vizmizéria.** A rengeteg költséggel elkészített vizművekkel lemelten karácsonyi meglepetést szereztek a főváros lakóinak. Megtagadták a szolgáltatást s nem adnak vizet. A II., III. és IV-dik emeleti lakók már napok óta egy csepp vizet sem tudnak kapni se miatt nagy az elkeseredés a vizművek igazgatósága ellen, amely az imminens baj elhárítására még eddig nem tett egyetlen intézkedést sem.

(*) **A tejhansító büntetése.** Egy majorost, akit tejhansításért a székesfőváros közigazgatási bizottsága elmarasztalt, a belügyminiszter négy napi elzárásra, 20 korona pénzbüntetésre és 8 korona költség megfizetésére ítélte.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **Nemzeti Színház.** Karácsony hétfőjén két előadást tartottak a nemzeti színpadon. Délután a *Rosenkrantz és Gildenstern*, Klapp vígjátéka került színre. Este az *Ember tragédiáját* adták a Nemzeti Színház nyugdíjgyesülete javára. A német vígjátékot nagyon kevesen nézték. *Maddah* remekművének nagyobb közönsége akadt. *Márkus* Emilia játszotta *Évát fényes sikerrel. Pálfi* György is férfias, megnyerő Ádám, aki megérdemelte a sűrűn felhangzó tapsokat. A római orgia jelenetében *Ujházi* Edő domináns hatalmas Pál apostollal. Ugyanitt jeles játékot produkált *Márothy* Margit, amikor haldoklott a haragvó apostol lábai előtt. — Karácsony másodnapján, kedden, szintén két előadást tartottak. Délután a *Velencei Kalmár* került

színpadra (Shylock szerepében *Gyenes*), este a *Liliumfi* adták, *Szigligeti* Edének ezt a régi, híres darabját. A címszerepet ezúttal *Dezso* játszotta, aki most a Nemzeti Színház legkitünőbb bonvivant-színésze. A kedélye talán nem olyan meleg, mint amilyen a *Halmi* volt, de a temperamentuma rendkívül kedves és elvonal, a játéka briliáns. *Vizvári* pompás figura volt, mint Szellemfi, csupa jóízű komikum. A többi szereplő is jó kedvvel és nagy hatással játszott, különösen *Ujházi*, *Nagy Ibolya*, *Zilahi*, *K. Gerő* Lina és *Gabányi*. — A délutáni előadásnak kevés közönsége volt, de az estire megtelt a nézőtér. A karzatok csak úgy roskadoztak.

** **Opera.** Karácsony első napján a *Bohémeket* adták bérlétszínlethez az operai munkásosztály segítő alapjának a javára. A nézőtér egészen megtelt és a közönség valóssággal demonstratív módon ünnepelte *Arányi*nt, a távozól primadonnát, aki esütörtökön utoljára lép föl a *Fekete Dominóban*. A második felvonás keringője után percekig zúgott a taps és a felvonás végén egymást érték a kihívások. A bájos művésznő *Musetti* még elragadóbban énekelte, mint valaha. — *Larizza* szintén friss hangon és jókedvvel énekel, mint az olyan boldog tenorista, akinek a hangja teljesen visszajött. *Takács*, *Beck*, *Kaczér* Margit, *Várent* Vilma, *Kornai*, *Danoki*, *Mihályi* és az egész ensemble kitűnően működött közre *Leoncavallo* érdekes operájában. — Karácsony második napján, kedden, *Bánk bán* került színre, *Melinda* szerepében *Bianchival*, akinek a virtuóz énekét zajosan tapsolták. *Arányi* *Dezso* *Bánk* bánja mindig javul; férfiasabb, erőteljesebb lesz. *Ney* Dávid hatalmas *Petur bánja* ezúttal is kivált az ensemble-ből. *Erkel* Sándor vezette a zenekart biztos, erős, mesteri kezével. A nézőtér tele volt.

** **Hírek a Népszínházról.** A Népszínház karácsonyi műsorán változás esett annak következtében, hogy *Szirmai* Imrénének, édesanyja súlyos megbetegedése miatt, hirtelen el kellett utaznia Szegedre. A vasárnap délutáni *Lili*-előadásban helyette *Németh* József játszotta *Plinhard* szerepét, hétfőn délután pedig a *Gyimesi vadivirág* *Balánka* Imre szerepében *Kiss* Mihály helyettesítette — mindkettő a közönség zajos tetszését érdemelve ki. Hétfőn este a *Leocaféle Nap és Hold* került színre, *Hegyi* Arankával és *Kéry* Klárával, ma este pedig a *Kurucfurfang* *Blaha* Lujza asszonyal. Tetény kapitány szerepében már *Szirmai* léphetett föl, ki ma délelőtt visszaérkezett. Mind a négy ünnepi előadásra zsúfolásig megtelt a nézőtér. — A *Kis szökevény* a hét folyamán háromszor kerül színre: szerdán, pénteken és szombaton; a *Kurucfurfang* pedig esütörtökön és vasárnap este.

** **A Magyar Színház újdonságai.** Az új esztendő első bemutatója január 5-ikén lesz a Magyar Színházban, *Mars* és *Devallières* bohósága, a *Nevelés levelek* körül színre ez alkalommal először. A bohóság próbáival együtt folynak a *New York szépe*

REGÉNY.

Dodó főhadnagy igényei.

— Egy huszártiszt cartoucheából. —

(2) Irta: PEKÁR GYULA.

Ugy megrándítottam a lábam, hogy ágyba kerültem. A dolog komolyabb volt, semmint első pillanatban látszott s nekem, mire kinjaimból kissé felépültem, szabadságra: fürdőre kellett mennem. Bár az ember mindig örül a vakációnak, engem nagyon bosszantott invalidus voltom s meglehetősen világfájdalmas hangulatban érkeztem a fenyvesek közé, *Kárpát-Füredre*.

Es higgyék meg, nem lett ott jobb kedvem. A saison erősen a vége felé járt már s nincs szomorubb valami a világon, mint idényvége az ilyen felkapott kis fürdőhelyen. Mindenki készül, pakol s mintha valami járvány tizedelné az embereket, minden nap két-három ösmert alak hal ki a fürdői világból, vagyis utazik el. Csupa vadidegen volt az a sok pusztuló vendég s nekem mégis úgy tűnt fel: legjobb barátaim hagynak el galádul s csak azért, hogy én annál betegebben maradjak magamra a világon. Ez az ideiglenesség, ez a fogyó élet, ez az általános elmulás valami szokatlan melankóliával töltöttek el... *Himmelsakrament!* nem tudtam kitörni a lábam *Julius* közepén, hogy legalább a főidény alatt lehettem volna itt? Mit csinálok most *Kárpát-Füred*en? Ilyenkor már bajos valamibe belekezdeni: a szép asszonyok nem azért jönnek fürdőre, hogy még augusztus végén is gavallér nélkül legyenek, — ilyenkor már minden besztelt! Ostoba egy helyzet! Akárhová néztem, erősen párosával láttam az embereket. A férfi „kollézák” mitrail-

leuse-tekintetekkel igyekeztek kineézni a sétányról; az asszonyok kedvesebbek voltak, némelyiknek a szeme mintha ezt mondta volna: „Dodó, mért nem jött korábban?... Eh, de beszéljünk komolyan.

Hisz nem voltam én azért olyan egyedül ott, amint gondolnak. Az idényvég általános elmulása közepette rendületlenül állott ott egy erős gentry-kompanyia. — Önök nevetnek, látom, kitalálták már: no igen, a Dormándyék hada. Ahogy *Kárpát-Füredre* értem, azonnal hatalmukba kerítették és többet nem volt menekvés! Ugy-e sajnálnak? Br! Hát tudják, én nagyon méltánylom az unalmat, ha szelid és nemes. De ha ennyi göggel, ennyi pletykával, ennyi maliciózus mamával és rut leánnyal egyesül, akkor már mégis inkább lemondok és egyszerűen mulatok.

Tudják-e, mi volt a Dormándy-kompanyia főgyönyörűsége? Nem azért jöttek ők fürdőre, hogy emberekké legyenek, hanem ellenkezőleg azért, hogy kikerüljék és lenézzék azokat, akikkel ott találkoznak. Dormándy mama sohasem arról beszélt nekem, hogy kikkel volt, hanem, hogy kikkel nem volt... A leányok? Azoknak abban állt a mulatságuk, hogy egymásra vigyáztak, vajjon álnokul nem lesz-e valamelyikőjük hamarabb menyasszony a másiknál... Közül akarattal pedig arra ügyeltek, hogy a foglyul esett gavallérok közül valaki meg ne szokhassék. E célból egyebet se tettek, mint egész nap, a többi asszonyokat és leányokat bíralták és gunyolták. Borzasztó terrorizmus volt ez, kérem!

Akinek volt esze, az persze megszökött, a többi maradt. Tény, hogy azok a gavallérok, akiket én augusztus végén ott találtam, mind felette gyenge legények, valóságos szellemi csodabogarak valának. Elég, ha annyit mondok, hogy a nagyságos asszonyom sógora, *Balsay* Gábris volt köztük a leghetesebb. Nos, képzeltetik, mily gyönyörűen kezdődött *Kárpátfüred*i tartózkodásom. Napról-napra fogyott a fürdővendégek száma s én reitogva láttam közeledni azt az időt, midőn a Dormándy hölgyek maliciájának majd

nem akad többet tárgy, s nem fogunk többet tudni miről beszélni. Borzasztóan kezdünk halgatni. Egyedüli mentőangyalunk volt még az a lengyel kapitány, gróf *Uspenszky*, a híres „*Fress-graf*”, ki az étkezések alkalmával mindig öt-hat rostélyt evett meg s kinek figyelemreméltó étvágya némi ártatlan örömmel töltötte el szívünket... No de nem mondok már több rosszat Dormándyékrol. Hisz voltaképp hálásnak kellene lennem irántuk, mert az ő ellenszenvük révén ismerkedtem meg azzal a szép asszonyal, akiről önöknek beszélni akarok.

II.

Egy nap ásitozva ballagtam az erdei sétányon a társasággal s épp azon törtém a fejemet, hogy megszököm innen, ha *Szibériába* is. Dormándyék a kölesönös bizalmatlanság folytán mindig egy kompakt tömegben együtt jártak: mint az unalom néma mártírjai haladtunk a fenyvesek alatt egymás mellett.

Egyszer egy fordulónál véletlenül felpillantottam s meglepetve álltam meg. A löca mellett egy fehér flanel ruhás lengye női alak állott; valami aranykötéses, nyilván költeményes könyvet tartott a kezében s virágos kalapja alól merengve nézett el a völgy felé.

Hogy adjam vissza önöknek hiven a benyomástomat? Lehet, hogy tán csak abban a perében hatott a képrám olyan ellenállhatatlan költői varázsszal, — lehet, hogy egy más pillanatban tán egyszerűen nevettem volna megindulásomon. Beteg voltam, telve valami regényes világfájdalommal s azonkívül, mondjuk ki prózai igazán: szörnyen unatkoztam... Ahogy ezt a lengye alakot megláttam, megmagyarázhatatlan gyöngéd érzések árama lüktetett át az egész testemben. Láttam önk már regény-illusztrációkat? Ugy-e banálisak azok a nyomtatásban, nevetünk rajtuk?

(Folytatása következik.)

zenepróbái is. *A Belle of New York*ra, amely az amerikai operett irodalom egyik kiváló terméke, a színház nagy apparátussal készül.

**** Rostand új darabja és — Kászonyi Dániel.**
Csak a napokban irtuk meg, hogy Edmond Rostand, a *Cyrano de Bergerac* szerzője milyen nagy hatással olvasta fel Sarah Bernhardt színházában legújabb darabját, a *L'Aiglon*, amelynek tudvalegőleg a reichstadi herceg a hőse. Rostand hősről most egy nagyrdekü levelet közöl a *Berliner Localanzeiger* egy ismert magyar ember, Kászonyi Dániel, volt negyvennyolcas százados tollából. Kászonyi levelének kissé regényes az előzménye. A reichstadi herceg, mint az ismeretes, *Schönbrunn*ban élt s ott is halt meg 1832. július 22-ikén. Egy kis német városkában, *Chemnitz*ben, még ma is él egy ember, aki magát a reichstadi hercegné tartja. 1843 körül egy kis gyereket hoztak *Ludwig* chemnitzzi szabómester házába, aki állítólag nagyon előkelő, fejedelmi házból származott. A kis fiút, akinek szive körül egy sajtárszerű, szurástól származó sebe volt, a szabó fiúval fogadta s ki is tanulta a szabómesterséget. A titokzatos kis szabóinst mindenki a reichstadi hercegné tartotta. Ebhez az állítólagos reichstadi hercegnéhez intézte a volt magyar honvédszázados a következő levelet:

Lindau, 1839. július 22.

Hercegem!

Önök több újságban közreadott felhívása indít ennek a levelemnek a megírására, mint hogy én a reichstadi herceget ismertem, szerelmi kalandjairól, sőt egy házasságáról, amely csakhamar halálát is okozta, tudomásom van, ugyszintén arról is, hogy több előkelő magyar grófi családdal a legbensőbb vonatkozásban állott...

A két hölgy közül, aki benső viszonyban állott a nagy Napoleon fiával, az egyik egy magyar grófné volt, aki a reichstadi herceget beavatta a szerelmek titkaiba, a nélkül, hogy valaha a reichstadi hercegné címet viselte volna; egy született Sz—gyi grófkisasszony volt, aki később a magyar nemes testőrség egy volt hadnagyához, báró H—ky Ferdinándhoz ment feleségül, de nem sokáig élt vele jó egyetértésben, hanem elvált tőle. Ez a grófné mindenestre lehetne az ön édes anyja. Ha fontos önére nézve, valami bizonyosat megtudni felőle, azon az uton, amelyen ön megindult, sohasem fog célhoz érni. Ha valaki, úgy én vagyok az, aki önt igényeinek a megoklásához segíthetem, legalább is megmutatom önnek a módokat, ha levelbeli üszektetésbe akar velem lépni; egy a nevem, mint az a hivatás, amelyet választottam, kezeséget nyújtanak önnek a személyemért, mint hogy egy év óta, mint író, nevet szereztem magamnak Németországban....

Fogadja nagyrabecsülésem kifejezését s engedje meg, hogy felajánljam szolgálataimat.

Hercegségednek

legalatosabb szolgálja

Kászonyi Dániel,
volt honvéd-százados.

**** A hölgy kamara-hármas,** melynek tagjai *Fatay Berta, Böckey Irén és Camerra Bianka*, január 5-én tartja hangversenyét a Royal-szálló dísztermében.

**** Az opera délutáni New Yorkban.** Ugy látszik, Amerikában is megszűnt az opera aranykora. A *Grand*-féle operaszínház, amely tudvalegőleg a világ elsőrangú enekesnőit és enekesleit lépteti fel, — tehát az előadások vonzereje éppenséggel nem hiányzik, — vállalkozása első két hete alatt mint a *New York Figaro* írja, hatvan ezer dollár veszteséggel dolgozott.

**** Hangverseny a Hírmondóban.** A *Telefon Hírmondó* holnap (szerdán) este érdekes *házi hangversenyt* rendez előzetes közértesítéssel. A változatos műsor koncertben ének és zenei számok előadásával, továbbá felolvasással közreműködnek: *Lévai Olga, Márkus Aranka, az Operaház női kara, Orlay Zsófia, Rédei István, Strósz Árpád, Sváb Tivadár, Szomolányi István.* Kezdeté fél 9 órákor lesz. Utána 11 óráig felolvassa *katonazené és cigányzenészek* hallható a kagylókon.

MŰVÉSZET.

□ Művészetünk a párisi vilákiállításán. A közoktatásügyi miniszter már kiverte azt a bizottságot, amely a mostani tél tárlatból kijelöli a párisi vilákiállításra szánt és az állam által megvásárolandó műveket. A miniszter figyelmezteti a bizottságot, hogy a vásárlásra szánt összeg a létesítendő szépművészeti muzeum javadalmából való s ezért a megvásárolt művek a szépművészeti muzeumban nyerneek végleges elhelyezést.

Ez a körülmény — így szól a miniszter átirata — oly magas mértéket tűz a tisztelt bizottság elé bírálatának gyakorlatában, mely részéről teljesen kizárja a különféle méltányossági és személyi szempontoknak figyelembe vételét. Kérem ezért a tisztelt bizottságot, hogy a tárlaton az állami megvásárlás szempontjából tekintendő művek kijelölésénél, elhagyva most már az egyéni szíkségeket és az ugynevezett biztató kísérleteket is számításba vevő méltányossági alapot, kizárólag csakis oly befolyékos művészi alkotások ajánlására szorítkozzék, melyeknek a Szépművészeti Muzeumban, mint országos és nemzetközi jelentőségű közgyűjteményben való kitüntető elhelyezése egy a művészetnek legfontosabb becsülvényét, mint a művészet magasabb érdekeit is kielégítheti. A sikertelen vagy fél sikerű törekvéseknek jutalmazása elől, származzanak azok bárkitől, — ezuttal teljesen elzárkózni vagyok kénytelen.

A vásárlásoknál oly árkövetelményeket, amelyeket sem az illető művek jelentősége, sem a művészi termékeknek nemzetközi fogalmak szerint megállapított forgalmi értékelése nem indokol, tekintetbe venni nem fog, minthogy a művészi termékek túlbecsülésével egyesek kivételösen angyai haszonhoz juthatnak ugyan, de kiszámíthatlanok azok a káros következmények, amelyek ebből a társadalom részvételestégének előmozdítása révén a hazai művészet egyetemes érdekeire súlyosodnának.

A bizottság tagjai *Zsilinszky Mihály* kultuszminiszteri államtitkár elnöklése alatt: gróf *Andrássy Tivadar*, mint a műtársulat elnöke, gróf *Andrássy Gyula*, mint a Nemzeti Szalon elnöke, *Berzeviczy Albert*, *Kammerer Ernő* képtári kormánybiztos, *K. Lippich Elek*, a művészeti ügyosztály vezetője, *Pasteiner Gyula* és *Rauscher Lajos* egyetemi tanárok, *Ráth György*, mint az országos képzőművészeti tanács alelnöke, dr. *Térey Gábor*, az országos képtár öre, *Benczur Gyula*, *Ebner Lajos*, *Keleti Gusztáv*, *Lotz Károly* és *Strobl Alajos*, mint az állami képzőművészeti tanintézetek vezetői, *Alexander Bernát*, *Kézdí Kovács László*, *Lyka Károly*, *Szana Tamás* és *Diner-Dénes József* műbírálok, *Bsch Gyula*, mint a képzőművészeti egyesületnek elnöke és *Balló Ede*, *Fényes Adolf*, *Ferenecy Károly*, *Hollósy Simon*, *Kriesch Aladár*, *László Pál*, báró *Mednyánszky László*, *Mihalik Dániel*, *Székely Bertalan*, *Szinnyei Merse Pál* és *Vágó Pál* festőművészek, valamint *Fadrusz János*, ifj. *Vastagh György* és *Zala György* szobrászművészek. A jegyzői teendőket dr. *Huszka Jenő* miniszteri segédfogalmazó végzi.

□ **A Lotz-díj nyertese.** A Lotz mester tiszteletére alapított Lotz-díj ezer forintát ezuttal *Vágó Pál*, a kitünő magyar festőművész kapta. A díjat maga Lotz ítélte oda annak, akinek művét legjelentékenyebbre tartja. Ez évben Lotz mester úgy vélte, hogy a legkitünőbb magyar mű, *Vágó Pál* huszár allegóriája.

□ **A magyar szobrászok Párisban.** A párisi kiállítás szobrászati juryját a Magyar Képzőművészek Egyesületének szobrászati szakosztálya a múlt napokban választotta meg. Tagjai lettek: *Bezerédy Gyula*, *Fadrusz János*, *Kállós Ede*, *Róna József*, *Sevény Károly*, *Strobl Alajos* és *Zala György*. A jury legközelebb megalakul s megválasztja elnökét.

TUDOMÁNY. IRODALOM.

○ **Kézikönyv esküdték számára.** Az új törvénykezési rendszer, hogy polgár itéleten polgár felett, természetesen megfelelő tájékozottságot is követel az itélkező esküdt-polgároktól a jog szolgáltatásának sokszor oly nehéz kérdéseiben. Az esküdtéknek, hogy a törvényhozás által beléjük helyezett bizalomnak megfelelően, meg kell érteniük a vád- és védelem erősségeit s a józan megfontoláson kívül bizonyos jogi tudásra is van szükségük. *Vámbéry Ruzsém* kézikönyve éppen ezt a célt szolgálja s míg egyfelől az esküdtet jogairól és kötelességeiről világosítja fel, másfelől az előtte folyó jogi vita megértésére is képesíti. Kitünő szolgálatot tesz a költözött csatolt szótár is, mely a büntetőjog általános fogalmainak rövid, de velős magyarázatát adja s az esküdt-polgárt valószínű büntető-jogászszá képezi. A kézikönyvnek, amely 178 oldalra terjed, megvan az a nagy előnye is, hogy az olvasót nem felfalja bele az adatok nagy halmozába, nem a legszükségesebb dolgokról szól, hiven, világosan és magyarosan. A könyv, az Athenaeum kiadásában (köve) jelent meg. Ára 1 fnt. (R.)

SPORT.

„Még mindig Rumbold. A szegény szerencsétlenül járt *Rumbold* jockeyt még mindig nem engedik pihenni honfitársai. Alig van hét, hogy az angol sportlapok ne foglalkozzanak vele, legnagyobb részét olyan formában, hogy az „Ausztáriában“ lovaglő jockeyk meggyilkolták, mivelhogy külföld volt náluk, s ezt a meggyűződést nem lehet belőlük kivérni. Most már talán mégis nyugton pihenhetne *Gilbert Rumbold*, hogy ha a minap *Alec Waugh*, a volt magyarországi starter, aki nemrég hazájába visszatért, a Sportsmanben nem jelentette volna ki, hogy már azért sem akarhatták megölni *Rumbold*ot, mert ő Ausztria-Magyarországban csak másodrangú jockey volt. Ez a kegyetlen kijelentés nyilatkozatra indította báró *Born* Frigyeset, annak a lónak a gazdáját, melyről *Rumbold* lebukott. A nyilatkozatban, mely a berlini *Sportzeitung*ben látott a minap napvilágot, érdekes lelelezések vannak arról, hogy milyen ellen-

sége volt csaknem valamennyi jockey *Rumbold*nak, még le van írva egy boxer match, mely csaknem a nyilvánosság előtt játszódott le a kottlingbrunni versenyterén *Rumbold* és *Cleminson* közt s amelynek eredménye az volt, hogy mind a ketten úgy agyba-főbe verték egymást, hogy hetekig egyik sem lovalgathatott. Különösen elkéserítette a jockeykat a szerencsétlenség előtt való napon az, hogy *Rumbold*ot egy beigazolt keresztelés dacára sem diszkvalifikálták, azért, mert öszintén megvallotta, hogy lovával, *Philisterral*, keresztelte *Pandurt*ot, de ennek kifejtette az okát is. *Erre Baltazi Arisztid* kijelentette, hogy olyan jockeyt, aki minden jockey-szokás ellenére ilyen tisztességesen vall, nem lehet diszkvalifikálni. Meghagyták neki a győzelmet — utolsó győzelmét s másnap érte a szerencsétlenség. Báró *Born* mindent annak igazolására említi fel, hogy érthető volt a katasztrófa napján a jockeyk meggyanúsítása. Bár ő maga részéről kijelenti, hogy nem hiszi, hogy társai buktatták volna le *Rumbold*ot, azért a nyilatkozat félig-meddig vádirat számba is mehet a jockeyk ellen. A legérdekesebb pedig az, hogy a mikor a nyilatkozat végén kegyetlenséggel vádolja báró *Born* a volt starter *Waught*ot a miatt, hogy a holt *Rumbold*-ról becsümlőleg nyilatkozik, szemére veti, hogy a legkevésbé neki szabad ezt tenni, aki életében ellensége volt a szegény embernek, akiről most már csakugyan méltán meg lehet kérni, hogy miért bukkott le arról a bolond állatról...

*. **Uj jockeyk.** Jövőre is szerepelni fog nálunk egynehány uj jockey. Igy bizonyos már, hogy a *Rumbold* helyét *F. Black* foglalja el a *Lucenbacher* istállóban, Angliának is egyik kiváló jockeyja, aki mellett *H. Segrott*, szintén uj jockey lesz a könnyű terüh. *Manhner Viktor*, aki eddig miklósfalvi némes név alatt futtatott *Mr. Gall*ot, egy kevésbé ismert angol könnyű terüh készülni megnagyobbított istállójához szerződött.

Nyiltér.

Rendeleli Közlöny,

mely a tartalékos tisztek és hadapródok kinevezését tartalmazza **TILLER MÓR** és **TÁRSA** cs. és kir. udvari egyenruha szállítóknál BUDAPESTEN, Károly-laktanya betekinthető. Vidékről érkező kérdésekre azonnal válaszolunk.

Nay Rezső, műépítész és neje egy a maga, mint gyermekei és nagyszámú rokonság nevében fájdalomtól lesújtva jelentik kis

Emmyke

leányuknak öté 11. havában tüdőgyulladás folytán bekövetkezett elhunytát.

Nyugodjék békében!

Az Országos Törvénytar és a Pénzügyminisztérium összes törvény és rendelet kiadványait bizományba átvettem és ajánlom a januárban életbelépő következőket: **Bánvádi beverndartás** 1 fnt 60, **miniszteri rendelet** hozzá I. füzet 40 kr. II. füzet 65 kr. **Az új szeszdó törvények** I. füzet 50 kr., II. füzet 1 fnt 50, III. füzet 1 fnt 50. **Pótlék** 60 kr. **Az új sáradótörvények** I. füzet 40 kr. II. füzet 1 fnt 50. **Pótlék** 60 kr., továbbá a **Törvények és Rendeletek összes hivatalos kiadásait**. Teljes jegyzék sajtó alatt és január végén ingyen küldöm.

TOLDI LAJOS könyvkereskedő Budapest, II. Fő-utca 2.

Most jelent meg **Kabos Ede** új regénye

A verebek.

Akarácsonyi könyvpiac egyik legérdekesebb újdonsága. A regény közel 300 oldalon, gyönyörű kiállításban jelent meg s az erős kötet

Ára 3 korona.

Megrendelhető: a „Budapesti Napló“ kiadóhivatalában **József-körút 18. szám.**

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **A hálókoscsik ellenőre.** *Jules Leococ* párisi operettszerző beváolta *Alexandre Bissont* a párisi drámaírók egyesülete előtt, hogy a *Hálókoscsik ellenőre* *Victimes d'Auguste* című darabjából plagizálta. A *Victimes d'Auguste* úgy került *Bissonhoz*, hogy *Leococ* elvitte hozzá a darabot s arra kérte, hogy olvassa át s ha tetszik neki, dolgozzák fel ketten vigjátéknak. *Bisson* a kérés egyik részét teljesítette csak, tudniillik átolvasta a darabot s megcsinálta baléle a

Hálókocsik ellenőrt. A drámaírók egyesülete megvizsgálta az ügyet s kimondta, hogy Bisson vigjátéka nemcsak hogy hasonlít a Vietimes d'Augusthoz, hanem hogy a harmadik felvonás szóról-szóra ugyanaz, mint Lecocq darabjás. Miután ezt a körülményt az egyesület megállapította, Lecocq a bíróság elé vitte az ügyet, mely nyolc nap múlva fog dönteni az érdekes perben.

§§ **A repülő könyvkereskedő.** Hölle András azért választotta magának ezt a nevet, mert egy kéreken járó kis fabódé az íztel. Ma nem azért esik róla szó, mint ha az irodalommal került volna némi összekötésbe, hanem azért, mert Rieger Ottókar nyugalmazott gimnáziumi tanárt véresre verte.

— Mondja csak el Hölle, miképpen esett azaz eset? — kérdezte tőle az elnök.

— Ugy emlékszem, hogy egy keddi napon esett meg velem, hogy az irodalmi kérdések feletti töprengésben egy szemüvegcső zavart meg. Egy szót sem szolt ugyan, de elég otthonosan kezdett turkálni az áruim közt. Megsokaltam a dolgot s megkérdeztem, hogy mit akar.

— Egy képes levelező-lapot — mondta.
— Képes levelező-lapot? könyvkereskedésben? Hát papír-kereskedőnek néz engem az ur? Menjjen innen, mert...

Az ur azonban feleselt velem, miután összeturkálta a könyveimet. Ezek után nem tehettem egyebet, minthogy fölruktam.

A törvényszék a repülő könyvkereskedőt egy hónapi fogházra ítélte.

TÁVIRATOK

Bécs, december 26. A szociáldemokraták hat igen népes gyűlést tartottak, amelyeken tiltakoztak az ellen, hogy a személyi jövedelmi adót fizető polgárokat kizárják a bécsi közszéptanácsosi választásokból. A gyűlések teljes rendben folytak le.

Prága, december 26. A nemzeti munkások ma tüntetni akartak az általános sztrájk jog mellett. Minthogy a tüntető felvonulás nem volt a rendőrségnél bejelentve, ennél fogva azt nem tarthatták meg. Több csoportot, melyek a városbáza elé összejűltek, szétoszlatták.

Moszkva, december 26. Gróf Tolstoj állapota ismét rosszabbodott.

Róma, december 26. A pápa ma bucsukihallgatáson fogadta Missia bíbornokot görzi herceg-érseket és megbizta őt, hogy adja át szerencsekívánatait Ferenc József császárt és királyt a felségének.

Kairó, december 25. Mahon ezredes tegnap megszállta El Obeidet, amely elpusztult és teljesen rombadott.

Konstantinápoly, december 26. Damad Mahmud basa azt táviratozta ide, hogy néhány nap múlva Londonba utazik. Az a meghitt embere, aki a bagdadi vasut koncessziójáért versenyző angolokkal tárgyal, távirati uton felhatalmazást kért Konstantinápolyból arra, hogy Mahmud pasát rábirja a visszavételre.

Monarkhiánk és Oroszország.

Pétersvárt, december 26. A Petersburgszkija Vjedomoszi Ausztria-Magyarországnak és Oroszországnak a Balkán-kérdésekben való egyetértéséről ír és azt mondja, hogy Ausztria-Magyarország a megegyezésnek sokszor olyan magyarázatot ad, amely előnyököt biztosít neki az önzetlen Oroszországgal szemben, mint például a szerb ügyek legutóbbi fázisában. A bécsi sajtó alaptalanul azt a hírt terjeszti, hogy az orosz kormányban Szerbiával szemben való nézetében változás történt. A Vjedomoszi azt hiszi, hogy Szerbia kormánykörei az orosz kormány bizalmát másképp nem nyerhetik meg újra, mint ha követik tanácsait és felszólalásait. Oroszország nézetében állítólag beállott változásról csak az osztrák-magyar sajtó tud beszélni, hogy Sándor királynak a a bécsi Burgban való fogadását kommentálja.

A román király beszéde.

Eukarest, december 26. A király ma a szenátus elnökségét és külön bizottságát fogadta, mely a trónbeszédre adott válaszfóliátot nyújtotta át. Károly király az alkalommal köszönetet mondott az ő hosszas uralkodását méltató meleg szavakért és kiemelte, hogy a királyságnak erős alapokon való megalapítása az egész nemzet önmegtartóztatásának és hazafiságának köszönhető, másrészt azonban ama felejtethetetlen büles férfiak előrelátásának is, akik életüket Románia ujászületésének és fűlszabadságának szentelték. Azokat a fáradozókat, amelyeket a király népének szeretetétől fűlbátorította kifejtett, mindig támogatta a nemzet erejébe veletti bizalmat. A király köszönetet mondott a szenátusnak azért az ígértért, hogy a kormányt hazafias támogatásában fogja részesíteni a mostani nehéz helyzet orvoslásánál és meggyőződését fejezte ki, hogy a szenátus fűnn fogja tartani az állami hatalmi ágak közti azvetértést, mely azvedűl képes a munka sike-

rét biztosítani. A király szavait élénk tetszéssel fogadták.

A bagdadi vasut.

Konstantinápoly, december 26. A porta és a német bank között a bagdadi vasut koncessziója és a német bank részéről adandó előleg tárgyában létrejött élezes szerződést aláírták. A damasz-bircsiki vasut ügyével összefűggő előlegkombináció megbiusult, de valószínű, hogy a tárgyalást újra megkezdik.

A francia összeeskűvők pöre.

Páris, december 26. Az állami törvényszék előtt a főügyész már megkezdte vádbeszédét és elejtette a vádat Chévally, Frechencourt, Boarmont, Baillères, Brunel és Cailly ellenében. Vádbeszédében azt állítja, hogy a vádlottak véleményeik különbözősége mellett is egyetértettek a köztársaság elleni gyűlöletben és abban a törekvésben, hogy azt megbuktassák. Buffet és Cailly vádlottak lármásan tiltakoztak az állítás ellen. Az állami törvényszék az ülésekről való kirekesztésre íteli őket. A főügyész azután a különböző tüntetésekkel foglalkozott. Holnap folytatja vádbeszédét.

Közgazdasági táviratok.

New York, december 26. (Kábelürgöny.) (Zár-lat.) Buza tavaszi 72 $\frac{1}{2}$ s. Buza téli 74 $\frac{1}{2}$ s. Buza decemberre 74 $\frac{1}{2}$ s. Buza májusra 74 $\frac{1}{2}$ s. Tengeri decemberre 39.— Tengeri májusra 39 $\frac{1}{2}$ s. Zab 29.—. Rozs 60 $\frac{1}{2}$ s. Liszt 2.80.

Chicago, december 26. (Kábelürgöny.) (Zár-lat.) Buza májusra 65 $\frac{1}{2}$ s. Buza júliusra 69 $\frac{1}{2}$ s. Tengeri decemberre 33.—. Tengeri májusra —.—. Zab decemberre 22.—. Zab májusra 23 $\frac{1}{2}$ s. Rozs decemberre —.—. Irányzat szilárd.

KÖZGAZDASÁG.

A kereskedelem és ipar érdekében. Amint a *Bud. Tud.* értesül, az érdekelt körök oly intézet létesítését tervezik, mely a végzett-számlán vagy könyvkivonaton alapuló künnlevőségek leszámítására volna hivatva. Az országos iparügyesület, a magyar kereskedelmi csarnok és az országos kereskedelmi és iparszarnok az intézet anyagi és erkölcsi támogatása ügyében felterjesztést intézett Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszterhez. A kereskedelemügyi miniszter már e felterjesztést megelőzőleg leirt az említett egyletekhez és helyeselve a létesíteni szándékolt intézet célzatát, hajlandónak nyilatkozott az intézet előmozdításának tőle telhető támogatására; egyszersmind felhívta az illető egyleteket, hogy kívánalmaikról mielőbb kimerítő jelentést tegyenek.

N a p i r e n d .

Naptár. Szerda december 27. — Római katolikus: János ap. — Protestáns: Tamás. — Görög-orosz (december 15. Eleuter pk.) — Zsidó: Tebeth 25. — A nap két 7 óra 33 percek. — Nyugszik 3 óra 58 percek. — A hold két éjjel 1 óra 59 percek éjjel. — Nyugszik délelőtt 11 óra 50 percek.

Nemzeti múzeum: Képtár, nyitva délelőtt 9 órától délután 1 óráig. A néprajzi osztály nyitva délelőtt 9 órától délután 1 óráig (Csillag-utca 14. sz.) A többi tárai 1 korona belépődíj mellett meglekinthetők.

Az iparművészeti múzeum és iparművészeti társaság az álló-uton állandó bazárja nyitva délelőtt 9-11 óráig.

Akadémiai könyvtár nyitva délután 3-5-ig.

Múzeum könyvtár nyitva d. e. 9-1-ig.

A magyar földrajzi társaság nyitva délelőtt 9 órától d. u. 1 óráig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9-12-ig és délután 5-8-ig.

Az új országház impalacsarnoka meglekinthető délelőtt 10-1-ig. Belépődíj 50 krajczár.

Országos Képtár és a Velazquez-kiállítás az Akadémiában, nyitva délelőtt 9-1-ig.

Magyar Kereskedelmi Múzeum, Igazgatóság Kerepesi-ut 20. I. emelet. Hivatalos órák délelőtt 9-11 délután 2 óráig. Telefon szám 24-55. Nyilvános olvasótér és tanácskozó-osztály Kerepesi-ut 22. szám I. emelet. Hivatalos órák 9 órától 12-ig és délután 3-6-ig. Telefon szám 24-16. Hazai termékek állandó kiállítása. Keleti mintatár és kereskedelmi-történelmi gyűjtemény, továbbá a Házipari kiállítás (melyben az üzletvezetésű árusítókati is oszközöl) a városligeti iparszarnokban nyitva télen délelőtt 9-2-ig, nyáron és a többi évszakokban 9-11 12 óráig és délután 3-6-ig, vagy 6-ig. — A magyar kir. kereskedelmi múzeum külföldi kirendeltségének vezetőségével megbízott üzletvezetésű V. Váci-körút 32. szám.

Szórakozó helyek.

Allatkert nyitva egész nap.
Somossy Mulató. Nagymező-utca. Ma egész új szenzációs műsor.

Folles Caprice. VI. Révay-utca 18. Naponta fényes műsor.

Kis Vigadó. VIII. Nagyfuvaros-utca 4., naponta nagy variété-előadás.

Budapest kávéház. Andrassy-ut. Naponta Banda Marci és flai hangversenye.

Orient kávéház. Kerepesi-ut. Sági Pista zenekarának hangversenye és Schreier művésze.

Stefánia-szálloda. Murányi-utca 53. Budapest leg-olcsóbb szállodája.

Páris szálloda. Váci-körút. Étermekek. Elegáns kávéház. Látránvosság: Bachus-pince.

Union-Ezálloda díszes nagy étterem, villanyvilágítás, specialitás *kédkpárterem.*

Elite szálloda, Budapest, Király-utca 39. Igazgató Mandel Albert.

Petanovits Metropol szállodája. Naponta hangverseny Kiss Béla híres debreceni zenekara által. Ujjonnan berendezett fényes éttermekek.

Ehm János éttermeiben (ezelött Szikszay) Nemzeti Színház-épület. Naponta kűttűnő cigányzene.

Gregorits Ferenc éttermei Duna- és Lipót-utca sarkán. Fűvörös látványosság. Hetenként kétszer katonazene.

Lantos-féle Erdélyi vendéglőben naponta a legkűttűnőbb erdélyi ételek és italok. Olcsó árak! Pontos kiszolgálás hölgyek által.

Dobranszki-féle vendéglőben Teréz-körút 4. kapható eredeti torokói hús és hortobágyi gulyás.

Miklós M. bor és sűrcsarnoka az Urania színház mellett Kerepesi-ut 19. naponként zeneestély. Saját termései borok.

Futzer-pince Deák-tér naponta a pince ét-termekben Schrammel és Boros Miksa és Kiss Ferkő híres szőlés-ták hangversenye.

Bodega-pince, ujonnan fényesen berendezve, a Somossy-mulatóval szemben (Nagymező-utca 20.), naponta éjjel 3 óráig van nyitva.

Naponta hangverseny Dankó Gábor fényes zenekara és **Török Pista** cimbalomvezés által a *Keleti kávéházban,* Csömör-ut 14.

Emke kávéház, Kerepesi-ut, naponta *Pege Károly* zenekara.

Stefánia-kávéház, Kerepesi-ut 73. Naponta az I-ső Magyar Daltársulat előadása.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Orient. I. A hadképesség tekintetében hozott határozat ellen felebezni nem lehet. A véderőről szóló 1899. évi tc. 38. §. a külföldön tartózkodó hadkötölesek ügyeit, a védtörvényi utasítás I. részéhez csatolt V. sz. melléklet szabályozza, melynek címe: „Utasítások a cs. és kir. osztrák-magyar követéségek és ügynökségek számára. 2. Utóállítások minden hó 5-én és 20-án vannak, kivéve a fűsorozás idejét és augusztus havát, amikor, tekintettel a végleges számbavételi előmunkálatokra csak egy utóállítás tartatik és pedig a hónap ötödik napján. 3. Budapestben állomásozik az 1. m. kir. honvédelgyalogezred, a kűzősek közül a 38., 68., 69., 6., 44. és a 3. számú bosnyák gyalogezred. 4. A II. korosztálybeli önkéntesnek joga van ugyan a honvédséghez való beosztását, illetve elöjegyztetését kérni, a beosztás azonban az állítási viszonyoktól függ.

Darma. Ha az igény a járási tisztviselőnél az állítási lajstromba feljegyezve lett, akkor a tudományos képzettséget nem kell igazolni. Ellenben csatolni kell új belépési bizonyítványt és ha saját költségén óhajt szolgálni, a kötelezőt megújítási záradékkal ellátni, hogy a vagyoni viszonyok nem változtak. Ha a vizsgálati idő megkezdését elhalasztani óhajtja, ez esetben már a látogatási bizonyítvány is melléklendő. Az állítási iv áttétele iránt követett eljárás egyébként helyes.

Rendőr. Zsolna. Nem vonják le. Ön nem a már kijárt, hanem a még járandó nyugdíjról mond le a végkielégítés fejtében.

Királyi végrehajtó. A játéknak várható eredménye lévén megkontrázva, kontra-választ kell fizetni. Ellenpróba: ha nincs volát és csak egyszerűen veszi el A. és B. a pártit, akkor csupán kontrafrt fizetnek, tehát volátnál mindenesetre többet kell fizetniük. Másik ellenében: ha nem kontrázzák a játékot C. és D. és így csinálnak volátot, akkor A. és B. egyszerű volátot fizetnek, kontrázott játékért tehát nem fizethetnek ugyanolyan keveset, mint kontrafratlanért. Quod erat demonstrandum.

S-ó G-r. A kérdéses költői műfaj nincs annyira elhanyagolva, mint ön panaszolja, sőt az elmés Kukuróky Habakuk az *Üstökösben* igen sűrűn kultiválja az aesopusi meséket, még pedig oly bravurral, oly sok humorral és szatírával, hogy meséi méltán sorakoznak akár az antik mesteréi mellé is. Éppen a ma meglejten *Üstökösben* is van egy tőle, a *Keese-fészek.* Tessék elolvasni s igazat fog nekünk adni.

Xin. Bizvást olvashatja *Bródy Sándor Fehér-könyvtár.* Nagy gyönyörűséget fog Önnek szerezni. Igaz, a cím nem azoknak a köteteknek az ártallanságára vonatkozik. De nem is leplez semmiféle rossz tendenciát. Különböben nem gyámoltalanság kell az irodalomban, hanem igazság. Csak olvassa bátran.

V. M. Budapest. Nem lehet rajta segíteni, míg a törvényszék ítéletet nem mond fölőtte. Csak az küldheti javítóintézetbe, más nem. Várja be tehát türellemmel a törvényszék ítéletét.

Időjelzés.

— A m. kir. országos meteorológiai intézet jelentése. —

Budapest, december 26.

A magas nyomás keleti Európát borítja, míg nyugaton, illetve északnyugaton a légnyomás alacsony. Az idő keleti Európában jobbra szaraz és hideg, míg a depresszió mentén enyhe, csapadékos.

Hazánk nyugati felében gyenge havazás volt, az idő országosra boros és a kemény fagy 5-6, sőt helyenkint 10 fokkal is gyengült.

Küldés. A fagy további gyengülése és az ország nyugati felében csapadéokra hajló idő várható.

Alegjobb kézzel csomózott szőnyegek Torontáli szőnyeggyár részvény-társaság.

Főraktára: BUDAPEST, VI. ker., **Andrássy-ut 4.**
 FÜGGÖNYÖK, TERITÖK, DIVANTAKAROK (HÁZI IPAR) POKRÓCOK stb.

legfinomabb gyapjú anyagból valódi növényi festékek a Honi ipar legmagasabb vívmánya.

Ritka alkalom (míg a készlet tart)
Athenaem Lexikon
 4 rész, 2 kötetben. 16 tábl.
 helyett 6ft
 Kapható a „BUDAPESTI NAPLO” kiadónivaltalában, József-körút 18. sz.

Titkos betegségek ellen

25 évi, részben katonarvos (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legmelegebben ajánlható

DR. KAJDACSÝ,

v. cs. és k. ezredorvos.

Electrotherapiai rendelő intézete
 Budapest, Váci-körút 4. sz. 1. em.

A legelhanyagoltabb húgycsőfolyásokat, bujácóros sebeket, syphilit, az önfertőztetés utóbjait

Elgyengült férfierőt

az orvosi világ által legújabbban olyannyira felkarolt és hatásában páratlan sikerű

Electro-Massage vagy Psychrophor

által, magömléseket, nőknél fehérőlyást befecskendezés nélkül, a legmakacsabb bőrbetegségeket, valamint ifjúkori bűnök következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményekképp létrejött háterőncbajokat gyógyít a legújabb gyógy-mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel.

Rendel: délelőtt 9 órától 4 óráig; este 7—8 óráig. Nőeknek ugy mint férfiaknak külön be és kijárat. Külön váróteremek.

Levelekre díjtalanul azonnal válaszolunk; esetleg gyógyszeréről is gondoskodva lesz.

LINOLEUM egész

helyiségek padlózására,
 Szőnyeg-raktár:
Linoleum-szőnyeg,
Linoleum-futó

Szőnyeg-raktár:
MILDNER H.
 Budapest, IV., Váci-utca 3.

LINOLEUM

az egészségügyileg legjobbnak elismert, legolcsóbb és legtartósabb padlófedés, pormentes, neszfogó, ruganyos, hasadégmentes és tartósabb, mint bármely más padlózat.

Sneidig egyenruhákat

készít

BLUM SÁNDOR

Budapest,
 Váci-utca 12. szám.

Radicalis gyógyulást nyújt Ideg- és nemi betegségek ellen

Dr. Mitzger-féle

intézet

mintaszerű gyógytermeiben alkalmazott korszakalkotó „Kataphoresis gyógyimód”.

Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán honorarium teljes gyógyulás után is fizethető.

HYDRO-ELEKTROTHERAPIAI INTÉZET NYITVA

Budapest,
 VI. ker., Tere-körút 44. l. emelet
 d. e. 9—1-ig, d. u. 2—7-ig.

Levelekre díjmentesen válaszolunk. Prospectus franko.

HEIM-féle Meidinger-kályhák.

A feltaláló dr. Meidinger tanár által kizárólag jogosított

HEIMH., BUDAPEST ÉS BÉCS,

cs. és kir. udv. szállító.

Kitűnő hírnevű cs. és kir. kiz. szabad kályháink

MEIDINGER-OFEN
H. HEIM

eredetiben csakis üzemeltetve Budapesten, The net-udvarban kaphatók.

„Reuma-szesz”

orvosi tekintélyek által kit. ellis. külszer. Bámulatos gyors és biztos hatása, a test bármilyen fájdalmát, u. m. reuma, csusz, ischias, kőszvény, szagadtás, szurás, nyílalás stb. ellen. Fog- és fejfájást 5 perc alatt megszüntet. 1 üveg ár 1 korona, erősebb átvég ára 2 korona 40 filler. Kapható a főváros és vidék összes gyógyszertáiban, ugy-számtán a készítő

S.-A.-Ujhely.
 Főraktár: Török József gyógyszer. urnál Budapest, Király-utca 12. sz. és dr. Egger-féle gyógyszerár a „N.-dor”-hoz.

Chrysantéheme asszonyság.

Irta:
Pierre Loti.
 Francia eredetiből fordította:
IG. LONYAY SÁNDORNE.
 Ára 1 fnt 20 kr.
 Megrendelhető:
a Budapesti Nap!
 kiadóh. atalában

Legszebb Legjobb Legolcsóbb PAPI PAP PAP

1 szeszajnárt vaságy 3 1 női sodrony egybeölti 5.—
 1 drb rouge paplan 1.70 1 tengerifüi fejvénkos 1.—
 1 „ csemmir paplan 2.50 1 lovartól szalmaszék 2.50
 1 „ szesz csemmir paplan 3.50 1 Crinde Afrique matra 4.50
 1 „ szesz csemmir paplan 4.80 1 jászor 12.—
 1 „ szesz csemmir paplan 7.50 1 párnázott ruganyos matra 16.—
 1 fedőruha szesz. paplan 12.— 1 nagy szoba szőnyeg 300/500 2.50
 1 „ jó váson ágyfedő 1.20 1 ablak tunis függöny 1.50
 1 drb jó váson szifon paplan 1.80 1 bouret ágyterítő 2.50
 1 drb faemelő pókró 1.80 1 futószőnyeg máttarontól 25
 1 drb jó lökökró 1.50 krtól 4 frtg.

Utolsó hét!

Nagy Tárjy-SORSJÁTÉK

a budapesti poliklinikai egyesület (kórház) javára.

Főnyeremény

100,000 korona értékű tárgy

5 nyeremény á 20.000 korona értékű tárgy stb.

a melyek kívánatra 20% levonással készpénzben is kifizettetnek.

Kétségtől a legolcsóbb és legelőszerűbb

karácsonyi ajándék

nyerhető egy sorsjeggyel

100,000 I koronáért.

Minden sorsjegy mind a hat húzáson utánfizetés nélkül játszik s így egyetlen egy sorsjeggyel 6 főnyereményt is meg lehet útni.

Első húzás visszavonhatatlanul már 1900. jan. 4-én lesz.

Sorsjegyek kaphatók a nagy

JÓTÉKONYSÁGI SORSJÁTÉK

kezelőségénél, a Budapesti Poliklinikai Egyesület (kórháza) javára, Budapest, Kossuth Lajos-utca 1., továbbá az összes bankok, váltóházak, postahivatalokban, a m. kir. államvasutak személypénztárainál és minden dohánytözsdeben.

GICHNER JANOS ÉS TÁRSA

paplan, matra és kárpitosaru gyarok, szőnyeg, függöny-egy- és asztaltartó stb. nagy vái asszótban.

Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 20. szám.

Arjegységeit kívánatra ingyen se barmante küldünk. Nem tartó árakat közölünk, vagy a pórt visszadjuk

Arc-szőr ellen

a LOLA-szőrirtó-kenőcs

Törvénnyel védve!

LOLA

a legmodernebb és legkímélőbb szer, minthogy e kenőcs már 10 napi használat után a hűgyeknél annyira kelle-mellen arcszőrt alaposan gyökerestől mindenkorra eltávo-
 sítja. Teljesen ártalmatlan és a legolcsóbb arcmosó sem használja hátra. Használati utasítás melléköve van 1 tégely 3 fnt 50 kr. — Vidéki megrendeléseket diszkrétan utánvétel nélkül küldjük.

SCHMIDEK I. Bpest, VII., Nyár-utca 18p.

Vérnyógyászat.

Uj gyógyimód!

Napról-napra legjobb elismerésnek és elterjedésnek örvend!
 Még a legsúlyosabb régi betegségek is meggyógyíthatók

Dr. Kovács J.

egyet. orvost. hámpata rendelő-intézetében

Budapest,

V. ker., Váci-körút 18.

az általa feltalált új gyógyimód által.

A hámpatia-vérnyógyászat fölülmulthatatlan gyógyhatásának bizonyult asthma, sziv- és gyomorbetegségeknél, sápkórás, kőszvény és hólyagbántalmaknál, súlyos ideggyógyimódok (mig-räne, álmatlanság, szédülés, hysteria és neurasthenia), makacs vér- és hólyagbántalmaknál.

Egyetlen és legbiztosabb védelem: szélhűdés, kezdődő vaksg és elmezavar ellen. Meghívásra beteget látogat (vidéken is).

Rendelés: 9—1-ig és 3—7-ig.

Díjazott levélre válaszol.

